

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

20
ДИНАРА
1952

Година XXIII — Број 526
Субота, 27. јануар 1962.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

КРОЗ ВЕКОВЕ

ОД ЈЕДНЕ ПИРАМИДЕ

Ако би Кеопсова пирамида, највеличанствене није дело старе египатске архитектуре, била пажљиво разрушена и

све камене кошке уграђене у њу поређане једна до друге, добила би се камена трака дуга 28.000 километара, што износи само два километра мање од три четвртине Земљиног обима.

ПРОГОНСТВО ЗБОГ ШАХА

Године 1686. руски грађанин Миша Камјков био је осуђен на доживотно прогонство у Сибир због непоштовања израженог према једној шаховској фигури. Играјући једном приликом шах, он је побркао краља с краљицом и љут због тога гласно је казао: „Проклети цар“, јер су Руси некад ову фигуру називали „цар“. Нека уличица одмах га је пријавила властима и мада је било очигледно да је погрда била упућена шаховској фигури био је осуђен на смрт, али му је касније та казна замењена доживотним прогонством.

ШАРА ЗА СВАКО ПЛЕМЕ

Живописне шаре на шкотским тканинама и мале су некад одређену намену: омогућавале су да се разликују поједини кланови, родбинске заједнице, у којима су

Шкоти живели. Боје на сукњама кланова поклапале су се с бојама на њиховим грбовима. Да нас постоји око 4.000 раних дезена, а најшареније шкотске тканине имају на себи 81 боју.

У ОВОМ БРОЈУ: Велики бајар. Узбудљива иријубејка Ђуре Јакшића. Узалудно бекство у сивом Сиџроену. Прве и чудне йосејнице. Град у леду за 10.000 становника.

ГРАД У ЛЕДУ ЗА 10.000 ЉУДИ

Током следећих 20 година на Арктику ће, према плановима совјетских научника, бити изграђен град за око 10.000 становника. Град ће почивати на темељима који ће имати облик стубова — слична сојеницама — и читав ће се налазити испод једне циновске провидне кугле од пластичне масе која ће га штитити од јаке арктичке зиме где температура често пада до минус 60 степени. Град ће бити херметички затворен, а температура и влажност ваздуха у њему регулисаће се помоћу новог система за климатизацију. Захваљујући њему „по-

лашња“ температура, то јест она на улицама града, никад неће бити нижа од плус 10 степени.

Будући председник општине арктичког града, Борис Мурављов, а садашњи шеф научно-истраживачких радова, има намеру да испод циновске куполе од пластичне материје, која ће захватити површину од 7,5 хектара, изгради не само стамбене зграде у облику ваљкова, већ и да уреди прави парк с дрвећем и жбуњем и многим објектима за спорт, забаву и razonду.

Ваљкаст облик зграда будућег арктичког града није случајно одабран; нај-

новија истраживања показала су да цилиндричне зграде много мање одају своју топлоту од четвртастих. Од центра арктичког града зракасто ће се ширити улице у којима ће се налазити разне трговине и шеснаестоспратне цилиндричне стамбене зграде. У свакој згради, чии ће се прозори због боље топлотне изолације херметички затварати, становаће по 500 особа. Станови ће свеж ваздух добити не кроз прозоре већ из аутоматских уређаја за климатизацију.

Снежне олује и ветрови слободно ће дувати испод зграда и улица јер ће читав град, као што је већ речено, почивати на темељима — стубовима. Оваква врста темеља изабрана је да би се избегла разарања до којих неминовно долази кад се зграде подижу на тлу које је увек смрзнуто. Као грађевински материјал предвиђени су челик, легуре алуминијума и пластичне материје јер су отпорни према мразу.

Један од највећих проблема представљаће монтажа зграда и највероватније је да ће се она изводити уз помоћ специјалних хеликоптера.

Да би људима живот био сношљив и за време дуге поларне ноћи која траје месецима, поред вештачке климе предвиђа се и стална жућкасто наранџаста светлост која и у магли интензивно зрачи.

Проблем подизања градова на Арктику научно је решен. Да ли ће се људи лако привићи на живот у њима — показаће будућност.

У вечном леду Арктика стоје истраживачке станице. Као једна од ових игло-купола изгледаће једном циновска купола од вештачког стакла испод које ће се налазити арктички град будућности

ДРАСТИЧНА МЕРА

Председник општине шпанског села Санта Марта дошао је на сјајну идеју да на свом подручју искорени неписменост. Наиме, он је свим неписменим становницима у својој општини забранио приступ у биоскоп. Како су Шпанци

страсни љубитељи филма, то неписмени становници Санта Марте стоје данас у реду чекајући да буду уписани у вечерњу школу као што су до скоро стајали у реду за биоскопске улазнице.

ЧУВАЈТЕ СЕ ТВИСТА

Особе изнад 40 година које не могу да одоле искушењу да не заиграју модерну игру твист, излажу се знатној опасности. Америчко удружење лекара издало је због тога једно упутство-опомену следеће садржине:

„Ако имате преко 40 година а ваше се телесно вежбање састоји само од тога што пешнице прећете растојање од аутомобила или аутобуске станице до ваше канцеларије, два пута добро размислите пре но што одлучите да једно вече посветите твисту. Јер, ова игра крије у себи исте опасности као и хула-хоп. Може вам се догодити да:

1. Ишчашите зглобове.
2. Истегнете мишиће и добијете мишићну грозницу.
3. Озледите тетиве.
4. Оштетите зглобове у куку.

Ово нису наивне повреде и многе од њих захтевају дуготрајно лечење, а понекад и хируршку интервенцију“.

НЕКАД О ПОЗОРИШТУ

Свега неколико година после отварања Народног позоришта у Београду (1868) у згради код Споменика, у Народној скупштини је на седници 28. децембра 1875, приликом буџетске дебате, покренуто питање о његовој даљој државној субвенцији.

Петнаест народних посланика из опозиције: Адам Богосављевић, поп Крулејевић, Вуковић, Шумкарац и други, поднели су предлог да се издаци од 200.000 гроша чаршијских (40.000 динара) годишње на Народно позориште — укину.

Један од посланика об-

разложи је тај предлог овим речима:

„Помислите, браћо посланици, наш сироти народ мучи се и ради и дању и ноћу и једва у години дана једном или двапут отргне се од двела и оде на сабор код цркве, а из његове касе даје се 200.000 гроша на позориште у Београду, које се само зове „народно“, а где господи и госпође, газде и газдице београдске скоро сва ко вече уживају, забављају се и сејре! Неприродно је да сиротиња богатије помаже. Народ не може више давати то благодетељање“.

Ripley's Вероватни или не!

НАРЕЂЕЊА ОД ПОКОЗНИКА

БРАЧ У ИНДИЈАНСКОМ ПЛЕМЕНИ МУНДУРУКУ (БРАЗИЛ) КОЈИ ОБАВЕЗНО УМЕ ДА ГОВОРИ ИЗ ТРБУХА ЧАОПШТАВА СВОЈЕ САВЕТЕ И НАРЕЂЕЊА КРОЗ УСТА МУМИФИЦИРАНЕ ГЛАВЕ СВОГ ПРЕХОДНИКА!

ХРАМ ГРОВОВА

У ХРАМ АНАДАНИ МАЛИ-КАРЛУНА (У ХОНДУРУ (ИНДИЈА)) ВИШЕ ОД 8 ВЕКОВА БАР ЈЕДНОМ ГОДИШЊЕ УДАРИ ГРОМ

БИСЕРНИ ТРАГ

БИТИ ИРИШ МИРЗА ШЕХЗАДЕ ЖЕНА ЗАНЗИ-ВАРКОГ СУЛТАНА САИДА НОСИЛА ЈЕ ХАМИНЕ УКРАШЕНЕ БИСЕРИМА КОЈИ СУ БИЛИ ТОЛИКО ОВЛАШ ПРИШИВЕНИ ДА СУ ОПАДАЛИ КАД БИ ХОДАЛА — СВАКИ ОНАЗ КО БИ ПОДИГАО ОТПАЛО ЗРНО БИСЕРА СМЕО ЈЕ ДА ГА ЗАДРЖИ

© 1961, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.

СТОЛНИЦА

НАЦИЊЕНА ОД КОСТИЈУ ЈЕДНОГ КОЊА ПОСТОЈИ УСАЊА ФЕ (АРГЕНТИНА)

ТОМАС СКОТ ПИТОВЕКИ

ИЗ НЈУОРК СТИЖА БЕ 48. ДЕЧАК РОЂЕН У ПОРОДИЦИ ПИТОВСКИ КОЈА ЗА 7 ГЕНЕРАЦИЈА НИЈЕ ИМАЛА НИ ЈЕДНУ БЕРКУ

ФОНТАНА БЕЛКОТКИ

У ИВОНЦИЈУ (ПОЛОСКА) МОЖЕ ДА СЕ ЗАПАЛИ ШИВИЦОМ И ТАДА ГОРИ ПЛАМЕНОМ ВИСОКИМ 1 МЕТАР — ИСТОВРЕМЕНО СЕ ЊЕНА ВОДА ВРОМА ПИТКА!

НАЈХЛАДНИЈЕ МЕСТО У СРЦУ ЕВРОПЕ

Најхладније место у Средњој Европи је Гштетнералм у близини Лунца, у Јужној Аустрији. Чак и за време нормално хладних зима, тамо температура често износи минус 50 степени. Узрок овој арктичкој хладноћи је тај што ово насеље лежи у једном „цепу“ што га образују околна брда

у коме се скупуљају хладне ваздушне масе. Свега неколико стотина метара изнад насеља влада нормална клима с типичним алпским биљним светом. Међутим, у Гштетнералму срећу се само арктичке биљке какве, на пример, расту у Лапонији.

ПЛАВА ИЛИ ЦРНА

Од тога да ли је коса црна или плава зависи њена густина и јачина. Плавокосе особе имају на глави око 150.000

власи, које су по правилу меке и танке. Особе с кестењастом или црном косом имају само око 100.000 длака које су јаче и мање осетљиве од плавих. Риђокосе особе, пак, имају најређу косу.

ДУБОК САН

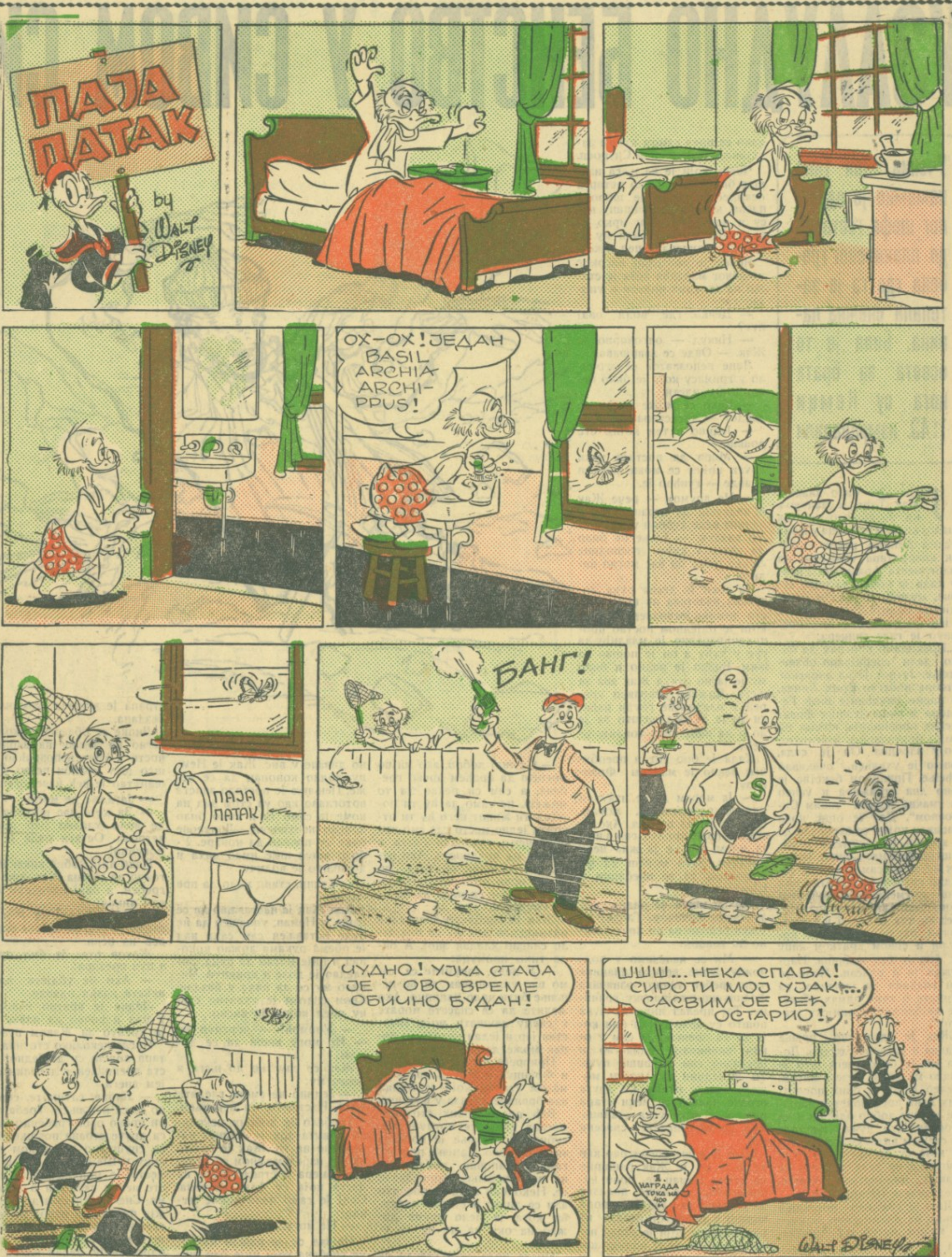
Ласица је толико „добар спавач“ да човек може, др-

жећи је за реп, неколико пута да је окрене кроз ваздух — док се она пробуди.

ЈОШ ОД ПЕЛЕНА

У граду Каселу у Западној Немачкој органи полиције су почели да одржавају деци у домовима практичне часове из саобраћаја. Саобраћајна полиција се нада да ће на тај начин децу на време припремити за прелазење на одређеним местима у улицама закрченим моторним возилима

КОЛАЧИ И БИТКА КОД ВАТЕРЛОА

Професор Олбриц, познати амерички стручњак за технику рада, сматра да је пронашао рецепт успеха неких великих људи у историји.

Како су Таљеран, Метерних или Наполеон могли толико дуго и напорно да раде а да притом увек буду орни и свежи духом? После дугог и савесног проучавања историјских књига и разних биографија, професор Олбриц је утврдио да су сви они имали једну заједничку црту — водели су слаткише.

Таљеран, оснивач тајне дипломатије, и његов аустријски колега кнез Метерних „уништавали“ су за време рада огромне количине слаткиша. Таљеран који је често читаве ноћи проводио за писањем столом, највише је волео воћну тарту са ушећереним јабукама коју му је спремао његов лични кувар Дижар.

Олбриц је такође открио да је Томас Алва Едисон, чувени амерички проналазач коме дугујемо захваљност за проналазак електричне сијалице, после стотина и стотина неуспелих експеримената и више месечног напорног рада у лабораторији био толико изнурен да је био спреман да одустане од својих планова. У критичном тренутку појавила се једна његова тетка са својом добро зашећереном воћном салатом због које је била чувена у читавом граду. Едисону се после неколико порција ове салате вратила и енергија и срчаност и — сијалица је била пронађена.

Према Олбрицовом твђењу Наполеон се пре битке код Јене непрестано „кремио“ колачима. Међутим, пре борбе код Ватерлоа изгорела је пљеска пекара у којој је Наполеонов кувар припремао кола-

че и — Наполеон је био потучен.

Последњи доказ за своју теорију о благотворном деловању шећера на повећање радне енергије, добио је Олбриц за време свог рада. То није био научни опит, већ случајна подударност са Едисоновим доживљајем. У првој фази свог рада, који се састојао из исписивања бескрајних низова бројева и података, Олбриц је пуних седам недеља седео за писањем столом — до потпуног изнемоглости. Одабирање тог скупљеног материјала, његово „просејавање“, анализирање и диктирање трајало је свега неколико дана. Поучен примером људи о којима је писао, Олбриц је за четири дана и три ноћи појео два килограма слатке мармеладе од јабука, две велике конзерве зашећерених јапанских мандарина и једну целу питу од јабука.

УЗАЛУДНО БЕКСТВО У СИВОМ СИТРОЕНУ

Ученик Жак Тино намамио је одбеглог шефа гестапоа до планинског гребена где га је затрпала снежна лавина. Била је то освета за брата кога су Немци 1.4.3. измрцварили

Јутро је било хладно. Жак Тино је задовољно завршавао доручак у малој колиби свог оца у француским Алпима, неких десетак километара удаљеној од малог места Аржанте. Управо када је почео да пере судове, музику на малом батеријском радију који је стајао у једном углу брвнаре, прекинуо је глас спикера:

„Прекидамо програм да бисмо дали специјално обавештење. Јутрос је из лионског затвора побегао Ерих Липке, за време окупације шеф Гестапоа у више јужних француских провинција, познат по својој бруталности и великом броју аличина. Он је сада, пошто је ухваћен, очекивао суђење. Приликом бекства је убио два стражара и успео да умакне једним сивим Ситроеном“. Дат је опис кола и правац којим се веровало да је кренуо. Обавештење је завршено речима: „Липке је висок метар и осамдесет два, солидно грађан, има кратко подшишану смећу косу, црне очи и опуштене углове усана. Последњи пут је виђен у тамномрком оделу, карираној кошуљи и сивом кратком капуту, био је без шептира. Наоружан је и опасан. Моде се сви грађани да уколико га примете о томе одмах обавесте најближу полицијску станицу“.

Жак је довршио прање судова и затворио радио. Дошта му је било свега што је имао на какве везе с ратом. Желео је да се ових последњих дана пред почетак школске године добро одмори и да проведе што дуже напољу, на свежем ваздуху у планинама које су се пружале свуда околу а на западу, свега не колико километара одале, прелазиле у Швајцарску.

Док је стављао последњи тањир на полицу чдо је како се малим путем од Аржантеја пењу нека јака кола.

„Чудно“ — помисли и изађе на врата. Лепо је видео

како се пред самом кућом зауставља велики сиви Ситроен.

Човек који је из њега изашао био је висок око метар и осамдесет, имао је широка плећа, кратко подшишану косу и носио на себи мрко одело. Десна рука била му је дубоко завучена у џеп сакоа.

Човек је погледао високог мршаваг младића који је стајао на вратима колибе и упитао га:

— Дечко, где води овај пут?

— Никуд — одговорио је Жак. — Овде се завршава.

Лице непознатог се згрчило у гримасу коју је било непријатно видети.

— Како се може отићи одавде? — инсистирао је.

— Једино путем којим сте дошли.

— Мора да постоји неки други којим се може извући одавде — гунђао је.

— Не друмом — рече Жак и видећи да странца хвата паника рече дубоко уздахнувши ваздух: — Боље би било да уђете у кућу, господине Липке, неко би вас могао видети.

За трен је десна рука дошљака излетела из џепа чврсто држећи револвер. Гласом који је одједном постао промукао наредио је младићу да уђе у кућу а он је пошао за њим. Видео је радио и било му је јасно оtkуд Жак зна за њега. Држећи револвер уперен у младићево груди нареди му је да му да нешто за је ло и да нађе неку топлију одећу.

Када је био сит и преобучен рекао је младом Французу:

— Ја морам да се извучем одавде, разумеш ли, морам. Они су ми за петам. Ако останем овде пропао сам а ти са мном, јер се ја жив нећу предати. Зато мораш да ми помогнеш да се пребацим у Швајцарску.

Жаков мозак је радио грозицавом брзином. Гледајући у џеп револвера он поче лагано да говори:

— Ми се налазимо у подножју једне велике планине чији гребен тачно означава француско-швајцарску границу. Тај прелаз нико не чува пошто су врло ретки они који су га прешли. Ја сам у овим планинама одрастао и прелазно сам га више пута. То је једини пут којим можете одавде отићи. Са друге стране налази се неки стари рудник и аутобуска станица. Ако дотле стигнете спасени сте.

Што је више посматрао карту коју му је Жак раширио на столу Немац је, прво не поверљив, све више долазио до уверења да младић говори истину и да другог излаза из horsокака у који је запао нема. Донео је брзу одлуку какву је ситуација у којој се налазио и захтевала.

— Слушај добро, ако ми поможеш да пређем преко гребена, а сам си рекао да то можеш, не само да ћу ти поштедети живот него ћу ти открити једно место где смо пре повлачења закопали блага и ствари од вредности. Али пазни, без икаквих подвала, јер си ти први који ћеш страдати, а сувише си млад да би ти се умирало!

Жак је неколико тренутака размишљао док му се низ чело сливао хладан зној. А онда тихо промуца:

— У реду, спремите се, само вас упозоравам да ће пењање бити врло напорно. Ако желите да се спасете морате у свему слушати моја упутства јер и један погрешан корак може довести до смрти.

Припреме су трајале кратко и Француз и Немац кренуше малом стазом која се одмах иза брвнаре дизала у планине.

Већ после првих стотинак метара стаза се потпуно изгубила и пењање је постало врло напорно. Камење под ногама гестаповца неавикло на планинарење, одроњавало се. Неколико пута је посрнуо али се дизао и стизао младића кога је цело време држао на оку да му не би вмакао.

После пола сата стигли су до стена које су се вертикал-

но дизале у вис. Жак је Немцу додао конопца да се веже. Пењање је постало заиста вртоглаво као уз стрм зид на коме је само ту и тамо било понеко испупчење. Липкеове руке су почеле да крваре. Убрзо више није имао даха и ловички је воличу:

— Стани, стани мало да предахнем!

Али Жак је настављао да се пење, а Немац, уплашен да не буде остављен сам сада кад је обема рукама држао конопца и није могао да пуца, погледао је доле и крикнуо. Чинило му се да пада у бездан. Свом снагом је ухватио стену пред којом је висео.

— Упомоћ! — вриснуо је. — Не могу више да се држим.

Жак се спустио до њега и рекао му:

— Једино не смете гледати доле. Наставите са пењањем.

Требало је добрих неколико минута док је Липкеа наговорио на то. Жак је морао да му, избежљивом од страха, помера и ставља руке на места која су била сигурна. Овај је само цело време мучио:

— Не могу... не могу...

Најзад су се нашли на врху гребена који није био шири од неколико стопа. Са свих

страна је зајпила стрмина до бездана.

Липке се обазрео околу и легао на земљу па заривши прсте у снег исповраћао све што је у колиби појео. Прошапутао је већ изнемогао:

— Ја даље не могу.

— За који час постаће овде врло хладно јер дувају ветрови. Остати овде је немогуће!

Иако није добио никакав одговор од Немца Жак пође низ гребен, а овај паничним гласом викнуо:

— Не остављај ме — и последњом снагом извуче револвер из џепа.

Жаков глас је био миран и пуни презира:

— Ако ме убијете никад нећете изаћи одавде.

Липке је вратио револвер у џеп и почео да плаче али је кренуо за Жаком пузећи.

После неколико стотина метара дошли су до једног места прекривеног дебелим слојем снега.

— Липке, слушајте, свршено је са пењањем. Треба прећи преко овог гребена и онда са друге стране почињемо да се спуштамо ка старом руднику у Швајцарској. Али ово место је најопасније. Да ли сте некад слушали о лавинама. Снег се спушта до подножја планине а испод њега су слободне громаде стена на које чим се стане почну да се одроњавају. Један камен може да проузрокује лавину од више хиљада тона коју нико неће успети да заустави. Да би човек прешао ово место мора да трчи и то тако да колена високо диже. Ни једног тренутка не сме да стане јер ће одлетети са свим тим стењем у понор. Гледајте како ћу ја претрчати и учините исто.

Жак је потрчао преко снега високо уздижући колена. Снег и стење под њим почињали су да се котрљају али сваки пут је успевао да измакне на време. За трен ока био је на другој страни и ловички:

— Пођите, Липке!

Немац је прикупио сву храброст и закорачио. Али парализован страхом није потрчао. Са сваком кораком западо је дубље у снег. На трећини пута више није био у стању да извлачи ноге из њега. Лавина је почела да се уз потмалу туђаву котрља. Липке је упадао све дубље а онда га је лавина повела у понор.

Жак је рукама прешао преко чакшира као да са њих скида прљавштину. У очима су му биле сузе, али није више видео планину већ једно сиво јутро 1943. године кад

су му гестаповци предали измрцварени леш његовог старијег брата.

После неколико тренутака Жак је нашао добро утабану стазу која је у благој низбрци водила ка његовој колиби. Цело страшно пењање у ствари је било само клопка за нацистичког злочинца пошто је ова стаза врло лако могла да доведе до врха свакога који је за њу знао.

Полиција је већ била стигла и код колибе пронашла укрadena кола, али је поред извештаја о Липкеовој смрти добила и доказ о изванредној храбрости голобрадог младића.

Каква је будућност ЕВРОПЕ?

Совјетски географи и геолози који испитују слегање и уздицање тла израчунали су да се тло централног дела Русије слеже 4,5 мм годишње. То значи да се у току једног столећа ово земљиште слегне за пола метра, односно 5 метара за хиљаду година, што није баш тако мало, мада у геолошким размерама времена то представља ситницу. У поткарпатској области догађа се обрнут случај: тло се уздиже за 10 мм годишње, што значи да је земљиште у планинском пределу активно.

Балтичке земље се такође уздижу, што се тумачи топљењем ледених наслага које ишчезавају још од пре 10.000 година, кад је наступио геолошки период отопљавања, а са друге стране, земљиште Холандије и Велике Британије такође се слеже. Како ће наш континент изгледати кроз 20.000 година — велико је питање.

БИЉКА ГЕОЛОГ

Венерина ципелица један је од лепих цветова који расте на северу Европе. Сматра се чак орхидејом Севера а име је добила по цвету који личи на папучицу.

Ово цвеће јако воли калцијум и научници су утврдили да бира земљиште богато калцијумовим солима, јер без њега, као човек без ваздуха, не може да живи.

Креч, креда, доломит, гипс, кречњак — сви су у ствари калцијумове манифестације у различитом облику. Неки крајеви обилују њима док су други сиромашни. Тамо где их нема осећају се велике потешкоће у грађевинарству јер, као што је познато, калцијумова једињења

представљају његове основне елементе.

На северу Европе калцијума углавном мало има. Тамо су чешће чврсте стене: гранит, порфир, диорит. Па ипак научницима је пошло за руком да и на крајњем северу Европе, у каменитим рејонима, пронађу орхидеју северна. На острвима језера Оњега, поред осталог, пронађен је цвет Венерина ципелица као и на обалама Сегозера и другим местима.

— Ако ту расте Венерина ципелица — закључили су научници — ту мора да има калцијума, било кречњака или доломита.

Њихове претпоставке су биле оправдане: у крајевима где је растао овај цвет пронађен је доломит

и отворени су каменоломи из којих се добијао креч.

Тако је Венерина ципелица тачно показала геолозима где се налазе лежишта драгоценог калцијума, без кога се не може замислити грађевинарство.

Али овај цвет није једини помоћник геолога. Она данас познају и многе друге биљке које омогућавају да се лакше установе налазишта појединих минерала, руда и горива. Биљке као да кажу научницима: „Ту недра земље садрже овај или онај минерал, овај или онај метал. Неопходан човеку. Тражите их и наћи ћете их!“

НЕОБИЧНА ПРИЛИКА ДА СЕ ЛАКО ДОЂЕ ДО СТАНА

Познаваоцима историје књижевности у Шпанији била се неочекивана прилика да усред опште стамбене кризе дођу лако до стана.

Додуше и поред тога што се каже „лако“, ствар неће бити баш сасвим лако.

Претенденти на засебан стан, одличан, модеран, са савременим комфором, са релативно веома ниском закупнином — дакле на стан какав се само пожелати може — треба да испуњавају један услов: да одлично познају историју шпанске књижевности, а нарочито прослављеног Сервантеса, писца најтежеко чувеног Дон Кихота.

Мадридска општина у заједници са неким научним установама и помогнута прилозима грађана, почела је да гради један квартал, засебну стамбену четврт посвећену успоми на великог шпанског писца Сервантеса. Кварт ће носити назив Нови Тобозо а улице у њему имена из Сервантесових дела. На тргу ове будуће четврти подиже се велика ветрењача као симбол насеља где ће моћи да се настане само они који буду показали

пред специјалном комисијом стручњака апсолутно познавање Сервантесових дела и његових јунака.

„Само најтемељније познавање стваралачког рада овог великог шпанског писца биће узето у обзир при додељивању права на становање у Сервантесовој четврти“.

Весели студенти шпанских универзитета а нарочито оног у Мадриду, како у великом броју претенденти на станове, већ су назвали ову акцију „Дон-кихотијадом наших дана“!

ЈЕДНА ЗЕМЉА — 30 КАЛЕНДАРА

Ако упитате Индуса када у његовој земљи дочекују Нову годину, одговор не можете добити одмах.

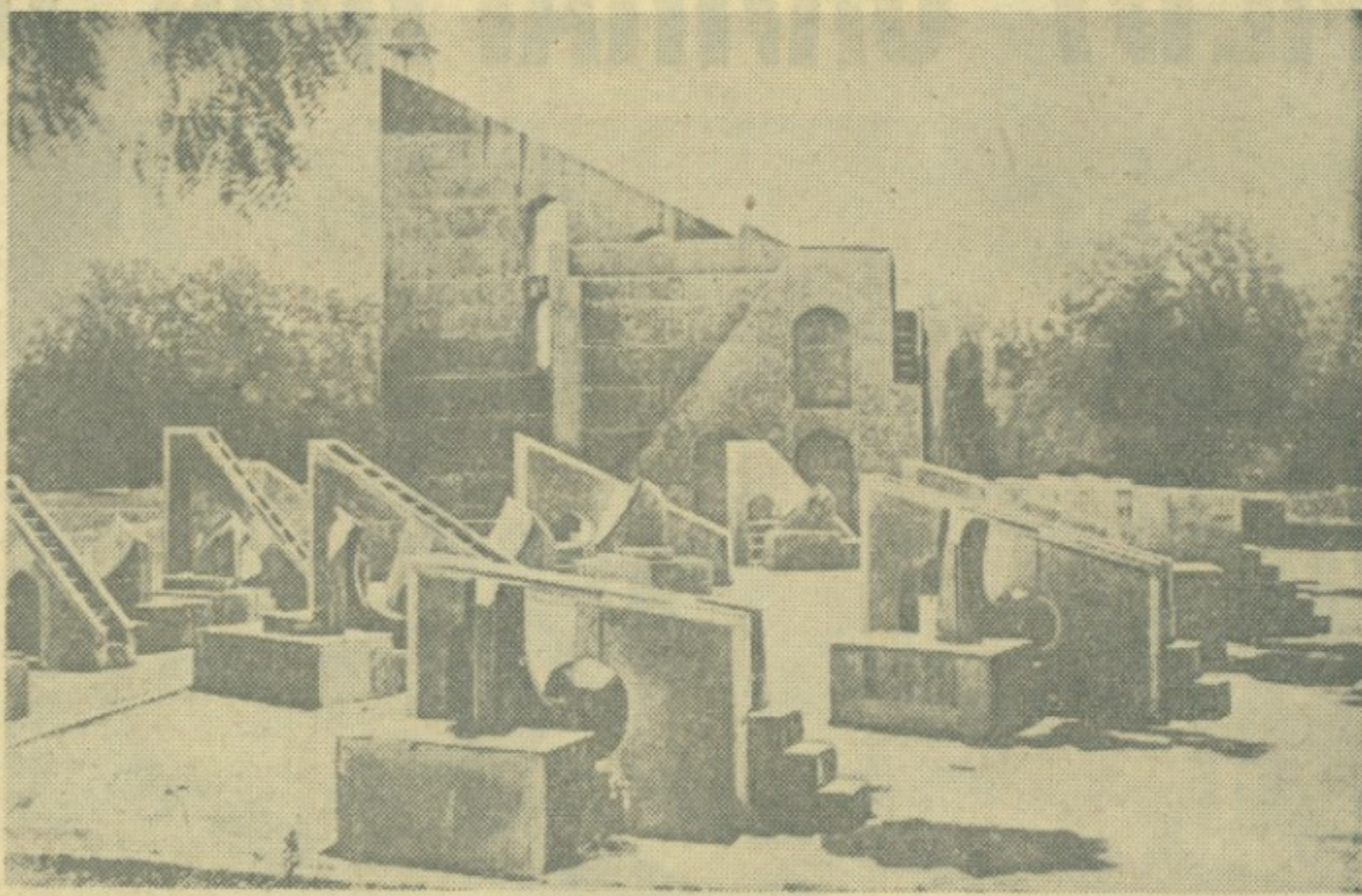
— Треба да погледам календар — одговориће вам и одмах затим упитати: — А која вас Нова година интересује?

Ово ће, наравно, да вас збуни јер ми знамо само за једну Нову годину коју дочекујемо између 31. децембра и 1. јануара. Али путујући по Индији можете у току једне године више пута дочекивати Нову годину. То је и разумљиво, јер тамо поред нашег, грегоријанског календара, постоји још неколико званичних грађанских и много више верских календара — у свему око 30. Зато њихове Нове године падају у различите датуме и месеце.

Месеци трају 29 до 32 дана

Наш календар, грегоријански, повезан је само са кретањем Земље око Сунца. Стога се он назива сунчани календар. А индијски календари су повезани и са Сунцем и са Месецем, а поједини и са оба ова небеска тела. Отуда су индијски календари не само сунчани и месечевни (лунарни), него и месечево-сунчани.

Најраспрострањенији календар у Индији је месечево-

Пространо двористиште опсерваторије у Џајпуру, основане у 18. веку, с каменим инструментима које је изумео раџа-астроном Јај Синг II

сунчани. Његова веза са Сунцем је у томе што је дужина године једнака разлици времена између два узастопна пролаза Сунца поред одређене звезде на небу. Таква година траје 365 дана 6 часова 9 минута и 10 секунди, односно око 20,5 минута је ду-

Шест годишњих доба у Индији. Зима траје 59 а кишно доба 64 дана. Нова година се дочекује ујутру, после изласка сунца

жа од наше године. Због тога индијска година, која је пре 1500 година почињала на дан пролећне или јесење равнодневице (21. марта или 23. септембра), сада почиње 20 до 22 дана касније, управо 12—13. априла или 13—15. октобра.

Веза индијског календара са кретањем Земље око Сунца изражава се и у броју и трајању месеци. Има их 12 као код нас али трају од 29 до 32 дана. Година почиње средином марта и дели се на 6 годишњих доба: васанта — пролеће, гришма — жарко доба, варша — кишно доба, шарад — јесен, хеманта — зима и шишира — хладно доба. Сва не трају подједнако већ од 59 дана (зима) до 64 дана (кишно).

Откуд настаје различито трајање појединих месеци? Некад су људи делили цео привидни годишњи пут Сунца на небу на 12 једнаких делова и сматрали да сваки такав део оно прође у току једног месеца. Али, Сунце се не креће по небу једнаком брзином — она је већа зими а мања лети, па је и трајање месеца у индијском календару различито — од 29 дана (у зимској половини године) до 32 дана (у летњој половини године — рачунајући ово према нашем календару). Сваки месец почиње сутрадан после појаве пуног месеца. Због повезивања сунчаних и месечевих година (последња траје 354 дана) свакој трећој години додаје се 13. месец — адикамас. Због повезивања месечевих и сунчаних месеци уводе се и посебни допунски дани — титхи.

То су основни принципи индијских календара, али се они у детаљима међу собом разликују.

У књизи „Открије Индије“

Цавахарлал Нехру указује да је најраспрострањенији календар у Индији „викрам самват“ или самватски. По њему се године броје од 57. године пре наше ере. То значи да је наша 1962. година по самватском календару 2018. — 2019. година (Нова година — бајшах — почиње 13. априла). У априлу 1944. године у целој Индији се празновала 2000. година по самватском календару.

Други грађански календар, који је највише распрострањен у јужној Индији, назива се „Сака“ или „Шака“. По њему рачунање година почиње од 3. марта 78. године наше ере. Нова година по њему дочекује се око 12. априла (са размаком од 2—3 дана). Према томе 1962. година одговара 1884—1885. години по „Сака“ календару.

Нова година се дочекује после изласка Сунца!

После ових кратких објашњења биће вам јасно због чега вас је Индус упитао која вас година интересује. Да сте трговац, банкар или трговачки путник ви бисте Нову годину у Индији дочекивали почетком новембра, а у држави Мадрас око 18. новембра.

Занимљив је сам начин дочекивања Нове године. Пре свега није ноћу као код нас, већ ујутру, после изласка Сунца, првог дана године. Можда је то боље — људи нису мамурни и нервозни после неспаване ноћи, већ свежи и весели. У свим кућама од раног јутра стоји на столу јело, лећа и рођаци се дарују поклонима, објаче се празнична одела.

Код Марата, једног од већих народа у јужној Индији, постоји чудан новогодишњи обичај — „гудхиладва“: у двористишту испред кућа постављају се дугачке мотке и о њих се вешају нова одела; изнад свега, на сам врх мотке, натиче се глинена или метална тестија са отвором окренутим на доле. Андра (становници Андра-Прадежа) први дан године почињу једући специјалну чорбу припремљену од лишћа дрвета ним, плодова манго и парчиња шећерне трске.

Постојање тридесетак различитих календара у Индији ствара велике тешкоће у привреди и просвети ове земље. Стога су оправдана настојања да се у место постојећих календара уведе јединствен грађански календар за целу државу.

ОПЕТ ОКО СИБИРСКЕ ЕКСПЛОЗИЈЕ ОД 1908.

Ми смо у више махова писали о познатој „сибирској експлозији“, природној појави коју је изазвао један метеор. Ова појава је привукла пажњу стотине научника из разних земаља, јер природу небеског тела до данас нико ни

је могао тачно да утврди. Недавно се појавила најновија теорија по којој то није био метеор већ комета. Према овом мишљењу, она се трипут распрела у ваздуху изнад предела Тунгуске Подкаменије, а затим су њени делови изазвали пожар старих шума.

WALT DISNEY БЛИЗНАЦИЊЕ

КАКО ЈЕ ЖЕЉНО ОЧЕКИВАНИ ИЗЛЕТ...

...ПО МИШЉЕЊУ БЛИЗНАКИЊА...

...ПРОПАО

У ПОДНОЖЈУ ЈЕДНЕ СТРМЕ ПАДИНЕ У БОСЕМИТКОМ НАЦИОНАЛНОМ ПАРКУ...

СУЗАН, ШЕРОН... ДО ЈЕЗЕРА ГОРЕ ИМА САТ ПЕШАЧЕЊА. ПОЊИТЕ НАПРЕД И САМЕКАЈТЕ НАС НА ПОЛА ПУТА.

САТ ПЕШАЧЕЊА! ДОБРО, ТАТА!

ИЗГЛЕДА ДА ЛЕПИМ НИШТА НЕЌЕМО ПОСТИКИ!

ОНДА КЕМО...

МОЖЕШ ЛИ, ВИКИ?

ЈА... ЈА... ОБОЖАВАМ ПРИРОДУ!

НА ПОЛОВИНИ ПУТА... ЈА ЋУ ДА ПРОКРИМ ПУТ... А ВАС ДВЕ ОСТАНИТЕ СА ВИКИ И ПОМОЗИТЕ ЈОЈ, ЈАСНО?

НЕ ТРЕБА МИ ПОМОК ОД ВАС ДВЕ ВЕШТИЦЕ СА АНЂЕОСКИМ ЛИЦИМА!

И ЗАПАМТИТЕ! ПОСЛЕ ОВОГ ГЛУПОГ ЛОМАТАЊА УДАЋУ СЕ ЗА ВАШЕГ ОЦА!

ПОГЛЕДАЈТЕ... СЛАТКИ МАЛИ ГУШТЕР...

БАЦИ ГА!

ПАЖЛИВО, СУЗАН... ВИКИ БАШ НЕ МАРИ ЗА ДЕЛУ ПРИРОДЕ!

НАСТАВЊЕ СЕ

МЕЂУ СЛИЖАРИМА ПАРИЗА

Слике Јапанке Мами Мори Домото веома цене европски, јапански и амерички колекционари. Наслика просечно око 30 слика годишње а свака јој донесе по 5 до 10.000 марака. Удата је за јапанског апстрактног сликара Домотоа

Да ли су прошла времена када су сликари гладовали?

Још до пре кратког времена постојало је уверење да се од сликања не може живети. Забринуте родитељи сматрали су за несрећу ако им син или кћи показују наклоност за уметност и настојали да као узредну професију изабере ипак нешто што доноси новац јер се од слика не зарађује хлеб.

Винцент ван Гог и Пол Гоген, значајни сликари за последњих сто година, живели су у бедности и сиромаштву. Велики Дега је пре 70 година рекао: „У нашем позиву се не напредује“. Он није могао да предвиди да ће његове слике и слике његових пријатеља некад представљати пра-

Велики сликари Ван Гог и Гоген често су гладовали. Млади париски сликари Бернар Бифе и Серж Пољаков возе се данас луксузним аутомобилима и купују замкове

во богатство. За један мали акварел од Сезана дато је у пролеће 1958. године 240.000 марака, за једну корпу са цвећем од Гогена 54.000 долара, за један предео Писароа 40.000 долара, за један портрет од Монеа 15.000 фунти. На свакој аукцији слика у Паризу, Лондону и Њујор-

ку постижу се стално нове све веће цене.

Зар сликари стварно треба да умру да би њихове слике тек онда вределе?

Ако разгледамо по Паризу уверићемо се у противно. Млади париски сликар Бернар Бифе вози се у своме Ролс Ројсу са ливрејским

шофером. Дворац у коме је до сада становао не свиђа му се више и зато намерава да купи читаво острво Стагадон испред обале Бретање на коме су до сада становала само два чувара. А до пре десет година тај исти Бифе је гладовао на једној париској мансарди као и хиљаде других младих сликара.

Серж Пољаков, сликар, зарађивао је хлеб до пре неколико година као кафански музичар, свирао на бенџоу, балалајци и гитари. Данас и он вози Ролс Ројс а свој тро месечни одмор проводи у луксузним хотелима Довила и Кана. Просечна цена једне његове слике је 20.000 марака, а његова дела се углавном распродају још приликом отварања изложбе.

Али Ролс Ројс није баш уобичајено превозно средство париских сликара. Многи немају ни за метро, и од поцепане своје кошуље праве платно за сликање. Многи раде и гладују, и сањају о томе како ће једног дана бити славни.

У Париз стално пристижу уметници из целог света а мало их је који желе да га напусте. Преко 10.000 сликара живи на обалама Сене; атељеи су тесни а услови за живот оскудни. Али ниједан град на свету не даје толико подстрека младом уметнику. Нигде се не може наћи таква атмосфера нити шанса да се преко ноћ постане славни. Сто тине галерија стално трагају за новим талентима: њима је потребна нова „роба“ — нове слике и нова имена која ће обезбедити огромну зарату.

Париз не привлачи као магнет само уметнике него и љубитеље уметности из целог света, представнике разних музеја и колекционаре са пуним новчаницима. Париски трговци уметничким предметима стално морају да проналазе нове геније, а њихов приватан живот, њихове навике и младост служе им као сензационални мамми. Сликари постаје „звезда“ и што се екстравагантније понаша, у толико боље.

У новије време женама је припала важна улога у уметничком животу Париза. Не само као моделима, него и као пасионираним колекцио-

АНЕГДОТЕ

УЗАЛУДАН ТРУД

Аустријски композитор Антон Брукнер (1824 — 1896) волео је удобну одећу и ништа му није било мрскије од фрака. Али, једног дана морао је да одступи од својих навика. Наиме, Брукнеру је било јављено да треба да се захвали цару на додељеном ордену. Тешка срца кренуо је Брукнер у двор са огромним пакетом испод руке да се пријави у аудијенцију. Међутим, у пријемној канцеларији било му је речено да ће га цар примити тек кроз четири седмице. Чувши то Брукнер ојађено погледа пакет који је носио и рече:

— Ох, то је занста штета. Значи, данас сам потпуно узалудно повео са собом фрак.

РОЂЕЊЕ ЈЕДНЕ ОПЕРЕ

Италијански композитор Фердинандо Паер из Парме компоновао је преко четрдесет опера међу којима и једну с насловом „Леонора или љубав у браку“. Та његова опера била је изведена у Бечу. Бетовену се садржина опере веома свидела, док му се музика учинила бедна. Кад га је извесно време после извођења композитор запитао за мишљење, Бетовен му одговори:

— Ваша опера толико ми се свидела да ћу је компоновати!

Тако је рођена Бетовенова опера „Фиделио“.

ИЛИ — ИЛИ

Енглески државник и књижевник Џозеф Едисон позајмио је већу своту једном свом пријатељу. Како је он био стално у тешким материјалним приликама није имао могућности да дуг врати. Због тога се осећао нелагодно и у свим разговорима и препиркама увек је повлађивао Едисону, чак и кад овај није био у праву. Једном, кад му је у неком озбиљном разговору пријатељ попустљиво повлађивао, Едисон му узбуђено повика:

— Молим те, или ми противуречи или ми враћај новац па да разговарамо као пре.

нарима и власницима галерија. Али су оне и као сликарке избиле у први ред. У уметничким круговима Париза већ се говори да ће женама-сликарима припасти будућност. Изгледа да се припрема тиха револуција — револуција жена, које уносе нов живот у обмирлу париску школу. Оне презиру системе и теорије. Њихове слике носе у себи поезију и лепоту, људску топлину и осећања.

Најчувеније међу њима су: млада Франсоаз Жило, бивша жена Пикасоа која је од седамнаесте године почела да слика и већ одавно нашла свој пут као сликарка. Бона де Мандриарг је не само због своје лепоте и отменог порекла љубимица париског високог друштва него је као Италијанка омиљена и сликарка Рима. У својим сликама она понире у свет снова и непознатих подручја душе. Врло је вредна — наслика најмање три слике месечно. Најмилији су јој мотиви камење, истрошени зидови, пусти стеновити предели, шкољке и коралне — чаробни корен алрауне у човечјем облику. Њене слике стоје изложене данас у Риму, Паризу, Америци и Канади. Један римски модни креатор купио је једну њену слику за 600.000 франака а она је с тим новцем проплетовала читаву Сахару. Њена слика „Жичана железница“

такође има за мотив корен и стоји у једној париској галерији поред слика Гоје и Пикасоа.

Млада Франсоаз Адне кћи познатог париског декоратера живела је још од малена у уметничкој атмосфери француске престонице. На изненађење целе породице насликала је још у седмој години портрет своје стармајке. Нарочито су добри њени портрети жена, деце и лутака. Сада има тек 26 година а већ јој је осигурана интернационална каријера.

Јапанка Мами Мори повељује сликарску традицију своје отаџбине са веселим осећањем живота француске престонице.

Виеира да Силва стигла је из Португалије у Париз а одатле продрла до многих музеја света. Она је неоспорно једна од најзначајнијих сликарки нашег времена. Њене невероватно женствене слике изложене су у најугледнијим музејима света и плаћају се од 30 до 60.000 марака. Једна је недавно продата за 10 милиона 800.000 динара, колико није постигла чак ни једна Бифеова слика.

МАЛО СМЕХА

БЕЗ РЕЧИ

БЕЗ РЕЧИ

НЕ ЗНАМ ОД КОГА ЈЕ НАСЛЕДИО ТОЛИКИ СМИСАО ЗА ТЕХНИКУ

ЗА КОСМОС И НОВЕ АЛАТКЕ

Техничар у једном васионском броду ако би био приморан да у бестежинском стању обичним француским кљуцем одврне или заврне један завртањ извео би уз тај покрет, без своје воље, прави салто који би по њега могао да буде веома опасан. Стање без тежине коме ће будући техничари бити изложени за време космичких летова захтева потпуно нове алатке. У истраживачком институту у Хантсвилу, у америчкој савезној држави Алабама, врши се испитивање нових алатки које су, да би се избегли разни опасни покрети, израђене на принципу „притисни на дугме“. Како ће за ове радове бити потребни квалификовани механичари, истраживачи у Хантсвилу поставили су себи задатак да израде и идеално свемирско орлово. У симулаторима — уређајима који по свему одговарају разним деловима будућих космичких бродова

техничари и инжењери одевени у свемирска радна оде-

ла изводе покрете и поправке које ће једном морати да обављају за време васионских летова.

УЗБУДЉИВА ПРИПОВЕТКА ЂУРЕ ЈАКШИЋА

ВЕЛИКИ ВАЈАР

Књижевни часопис „Српска зора“ излазио је у Бечу од 1876—1881. године. Власник и главни уредник био је Тодор Стефановић Вилевски, један од најбољих познавалаца прошлости Београда.

За своје време овај часопис је био један од најбољих уређиваних. Вилевски је прикупио на сарадњу најистакнутије српске књижевнике оног времена: Стјепана Митрова-Љубишу (Причања Вука Дојчевића и друго), Љубомира Ненадовића (Писма о Црногорцима и низ песама), Јакова Игњатовића (Вечити младожења). Први пут се јавио у српској књижевности баш у овом часопису и Лаза Лазаревић својом приповетком „Први пут с оцем на јутрење“ (првобитни наслов је био „Звона с цркве у Н“). У „Зори“ је др. Милован Јовановић Морски или Бомбарски почео да објављује своје путописе који су наишли на велико допадање („Горе доле по Напуљу“, „Писма са Истока“). Сарадници су били Јован Јовановић Змај, Лаза Костић, Милорад Шапчанин, Милан Ђ. Миличевић, Стојан Новаковић, Вук Врчевић и

још многи истакнути књижевници тог времена.

Од женских сарадника је била најбоља Милева Станишићева, жена познатог српског социјалисте и доследног следбеника Светозара Марковића — Мите Ценића. Она је за часопис преводила с руског „Племићко гнездо“ од Тургењева и друго. Умрла је млада од туберкулозе.

„Српска зора“ је 1878. године имала 1600 претплатника, више него иједан српски књижевни лист у то време. На њеним ступцима су била „заступљена сва имена од значаја и малне све гране књижевне продукције у нас“. Часопис је доносио и слике, нарочито истакнутих књижевника, које је читалачка публика тражила. Међутим, новембра 1878. уредништво је претрпело врло тежак губитак: за пет дана умрла су њена два најбоља сарадника и пријатеља: Стјепан Митров Љубиша и Ђура Јакшић.

Као један од првих сарадника овог часописа Ђура је у њему објавио низ својих песама, између осталих „Ратар“ и „Шваба“, испеване у духу реалистичких и социјалистичких идеја Светозара

Приповетка Ђуре Јакшића „Чича Тима“ узбуркала је читаво српско друштво. »Због ње су попови врискали а чиновници урпали«.

Марковића. Ђури се овај лист допадао у толикој мери да је најрадије њему слао своје прилоге не тражећи за њих богзна колике хонораре, али је понекад могао сигурно рачунати на какву повећу аконатију. Тако је он 1876. године постао нека врста главног сарадника и најчвршћи стуб часописа. Те године није било свеске у којој поред приповетке у наставцима „Чича Тима“, није штампана макар по једна његова песма.

Али је баш та Јакшићева приповетка изазвала читаву побуну међу „Зориним“ читаоцима. Излазила је 1876. године али је тек после подуже прекида настављена и довршена на крају 1877.

Било је то време ослободилачких ратова Србије и Црне Горе против Турака и великог и одушевљеног патриотског заноса када није била пожељна ни најмања критика српског друштва. „Ко је смео тада, у оном општем заносу, тврдити да у држави, у друштву и у војсци није све као што треба. Ко је смео и помишљати да нам представи мане и слабости нашега друштва или да нам опише народни и друштвени живот онакав какав је у истини био, без икаквог улепшавања?“

А Ђура Јакшић је имао снаге да у свом „Чича Тими“ разголити баш то друштво. Нико није могао да оспори Ђури патриотизам а ипак се на њега дигла силна повика са свих страна.

И данас служи на част уреднику „Српске зоре“ што је смело, и поред многобројних негодовања из Војводине и Србије, наставио објављивање приповетке. Велики број читалаца претио је да ће обуставити претплату на лист, а то је било најтеже што се могло учинити јер су тадашњи листови искључиво живели од ње.

У Србији су због приповетке „попови врискали, а чиновници урпали“. Ниједна књижевна ствар дотле није толико узбуркала српско друштво. Књијар Валожић, комисионар „Српске зоре“ у Београду, имао је пуне руке посла. Али и он је био храбар: бранио је писца од многобројних напада, иако није могао да сачува све претплатнике. Из Новог Сада су стизали бучни протести, нарочито младића и девојака које је, наводно, Јакшић дубоко увредио описивањем једне „беседе“ (забаве).

Српски посланик у Бечу др. Коста Цукић није хтео да чита „Српску зору“ све док је у њему излазила Јакшићева приповетка. Говорио је да је неморална и да се њоме омаловажава чиновнички стаљек у Србији. Међутим, тај бирократа ни раније није трпео Ђуру Јакшића и где год је могао настојао је да га потисне.

Ђура Јакшић је остао готово усамљен са својим „Чича Тимом“. Једно време је чак прекинуо писање своје приповетке. Не зато што се повукао пред „таласом огорчења“ већ што је у то ратно време био заузет другим пословима. Уредник је настојао да се објављивање приповетке настави, и Ђура ју је у другој половини 1877. и завршио.

Тада су се духови већ смирили. После првога рата 1876. ствари нису више изгледале тако ружичасте и већ тешко болесном писцу се признало да је није био тенденциозан и да је ствари чак приказивао у правој боји.

Међутим, непосредно пред смрт, Ђура је још једном доживео „почаст“ да буде проглашен готово издјаником српског народа. У време српско-турског рата 1878. он је, огорчен неспособношћу главног команданта војних операција на дринском бојишту генерала Ранка Алимпића, написао приповетку „Рањеник“. Увек веран истини у њој је приказао догађаје и људе онако како их је видео. Није много штетео генералу Алимпића па је оптужен војном суду за увреду нанету војсци и њеном команданту и осуђен на затвор. Изгледа да су га Алимпићеве људи једне ноћи претукли и да је то убрзало Јакшићеву смрт.

У „Српској зори“ Ђура Јакшић последњи пут се јавио те године једним одломком из своје драме „Станоје Главаш“. То је био и његов опроштај са овим листом.

Мештровић је умро на прагу осме деценије. Дуга животна стаза — пуна буре и успеха. Иза себе је оставио богату ризницу уметничких дела, од којих су га многа сврстала у ред ретко великих светских неимара. Није тешко, него је немогућно наћи дворану у коју би се сместиле све његове творевине. Сматра се да је за 50 година сваке године израдио око 20 дела.

Крај у којем се одгајио можда му је био прва школа за визију грандиозних облика. Зар природом, тај ненадмашни неимар, није у том крају створила у камену и од камена „ликове и дворце као у бајци“, зар облаци који се небом повијају немају чудесне облике, зар онај мукотрпни живот у том крају није вапио за нечим јаким што ће савладати све невоље и зар се све то и томе слично није урезало у његову машту, указало му на димензије и упутило га да примети сенке и светлости.

Као прича почиње једна од његових биографија: чувајући стадо он је у свом завичају све до својих петнаесте године кустурником изрезивао преостале тиквице и штапове. Од оца је научно да пише и чита. И његов отац као млад бавио се прављењем дрвених кућа и резањем ликова у дрвету. Даровити дечак у првој младости утонуо је у дубине народне песме и ту се надахватио за многа своја монументална дела која су га доцније прославила.

Иван Мештровић родио се 18. августа 1883. године у Врпољу, где су његови родитељи радили као надничари. Међутим, његова породица, старином из сеоца Отавице крај Дриша, вратила се тамо када је Иван имао годину дана.

Стаза уметника ни за једног истинског и великог творца није била лака, па није ни за Мештровића. Он се мучно пробијао кроз живот и пуно живо топис невољама. Прво је учио у Сплиту, па је најзад стигао до Беча где је примљен у академију. Већ прве године могао је да излаже. Али, оскудица га и даље притиска. Ипак ту му се отварају нови видци; долази до нових сазнања. Свестан је свога талента, али и свестан да без рада и знања то не вреди онолико колико је звучно име речи таленат.

Његова уметничка снага неодољиво га гура напред и он се бори, радећи у исто време на свом образовању, да у његовим делима дође што више до из-

ражаја његов лични таленат. Његова најранија дела су: Младић, Последњи цијелов, Мајчина брига и једна студија за споменик Луки Ботићу. У Бечу, при крају свог боравка, израдио је и Зидане Скадра, први мотив из народне епике.

Из Беча је отишао у Париз, утонуо у нови свет и занео се другим схватањима и временом у коме је живео. Ту се рађа и остварује идеја о Видовданском храму, чије фрагменте излаже по свету, а то му већма много доприноси у гледи и слави. Његова снага га све је изразитија и у облику и у садржају. У Паризу се дружи са Роденом, који ће доцније за њега да каже: „Овај пастир из Дриша један је од најбољих феномена међу вајарима“.

Бурне године првог светског рата он проводи у Риму, Лондону, Женеви, Кану и Паризу и остварује мотиве из религиозне тематике. Од 1915. до 1918. године он је у Енглеској приредио 8 изложби, које су код публике изазвале велико одушевљење. Од 1920. до 1922. године израдио је грандиозно дело гробницу породице Рачић у Цавтату, а доцније ради Марулића, Штресмајера, Споменик захвалности Француској, Победника, и монументални споменик Незнаком јунаку на Авали и друга дела. После првог светског рата он је постао прво лектор новоосноване уметничке академије у Загребу.

Период између два рата не успављује га. Он ствара са полетом почетника и са смишљеношћу и снагом зрелог човека. После другог светског рата живи у Америци, где је поред других дела израдио Индијанце, а у земљу је послао споменик Његошу за његов маузолеј на Ловћену.

Многи ће људи широм земље ових дана посетити музеје да би поново видели његова дела од којих су га многа ставила у ред највећих вајара и наше земље и целог света.

СИМБА НА УЛАЗУ У ШАТОР

за нама. Већ од ране зоре били смо на ногама и због тога смо се обрадовали кад смо у први сумрак нашли једно колико толико погодно место за логоровање. Тројица од наших носача, припадници племена Хауса, који су познавали овај крај промрљали су нешто о „симби“. Али, кад је неко упоран као што смо ми били, не боји се лавова. Нарочито кад је опремљен најмодернијим оружјем и уз то уверен у своје стрељачке способности.

Једна немачка пословица каже да је чиста и мирна савест најбољи јастук. Ја мислим да она није баш тако тачна. Јер, иако ми је савест била чиста, те ноћи сам савео ужасан сан. Читава хорда неких злих духова јурила ме је преко пустиње.

Хвала небесима, то је само сан — помислио сам кад сам се пробудио окупан у зноју. Ипак, безно режање и даље се чуло. Још омамљен од сна погледао сам у правцу одакле је допирало и у истом трену сам се сасвим расанно. Приређивач тог непријатног концерта био је један лав. Звер је своју главу са огромном гривом провукла испод шаторског крила и у одблеску логорске ватре која је већ изњавала видео сам њене главе, појудне очи.

Симба је стајао на улазу у шатор и мени се чинило да

се већ унапред слади својим поновним обедом. Лежао сам као скамењен на свом пољском кревету док су ми кроз главу пролазиле најдуће мисли. Стидним се да то данас признам, али у том тренутку помислио сам да би мој пуначки пријатељ свакако био укуснији залагај за једног краља цунгле.

Тада се из угла где је он спавао чула гласна, да тако кажем, погрда. У идучем тренутку догодило се оно што сам најмање могао да очекујем: једна пуча боца цина (ово није имало је своје стално место крај узглавља мог шпанског пријатеља), подедела је кроз ваздух и са гласним „вууп“ спустила се тачно на веома осетљив нос нашег незнаног ноћног госта који је урликнуо да је одјекнула читав цунгла.

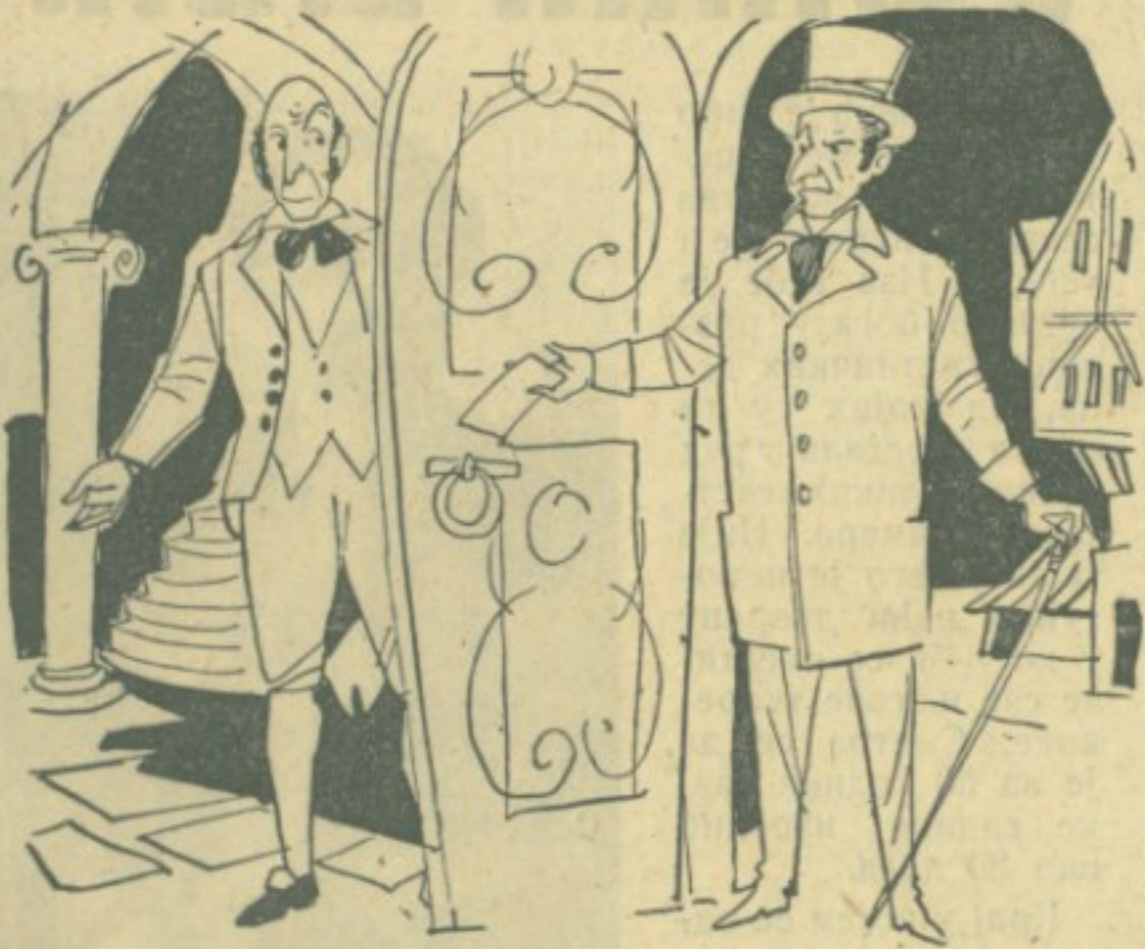
Тај кратки тренутак био нам је довољан. Као гоњени свим фуријама, испразнили смо жаркере наших парабелума у лава. „Пенг, пенг пенг“ — проламало се кроз ваздух. Истовремено смо обојица скочили с постеља и пожурили да потражимо закљон иза два велика сандука у којима смо чували храну у конзервама. Али, ова мера опрезности није више била потребна. Уз језив урлик симба се срушио на земљу и испружио све четири шапе.

Мало је недостајало па да се догађај који ћу вам испричати заврши несрећно. Чак и данас, довољно је да пола секунде гледам у дивно дивље крзно па да осветим језу по читавом телу. Трофеј виси крај мог писаног стола и сада, док пишем ове редове — прича у својим успоменама из Африке немачки публициста Армин Рида.

Дон Циберело, мој давнашњи пријатељ, просто ме је довукао у овај крај Африке да заједно испитујемо начин живота његових становника. Тог дана каскао је он крај мене, знојав и рђаво расположен, док су наши црни носачи уз монотону певање ишли

ПРВЕ И ЧУДНЕ ПОСЕТНИЦЕ

Прве посетнице су се појавиле у Француској под Лујем XIV и звале су се „карте за посету“. Употребљивали су их искључиво аристократи за чести тање Нове године. Укусно израђене, са цртежима у боји и занимљивим историјским илустрацијама, оне су биле права ремек-дела уметничког надахнућа и доброг укуса. Сачуване су драгоцене збирке оваквих посетница са потписима чувених сликара као што су Фрагонар, Кошен, Шофар, Моро, Ајзен и други. Обичај слања посетница у XVIII веку су прихватили и шири слојеви а затим га је Револуција осудила као „буржоаску навику“.

Бивши француски министар Луј Барту, био је страстан скупљач необичних и оригиналних посетница. У његовој збирци налази се више хиљада посетница које се одликују духом, глупошћу, мегаломанијом, маштом, таштином или хвалисавошћу. На једној од њих стоји: М. Батист С., председник комисије Ф.Н.Ф.Б.П.В.П.А. П.С. — Ј. То су скраћенице празника, венчања, слава, банкета, путовања, покровитељства, сватаца и сличног.

На посетници једног научника Марсела Х. стоји: историчар природних наука о дубинама, испитивач земљине површине и морских царстава, сунчевих

путања и удаљености, смењивања светлости и мрака, експерт за кретања Земљине кугле која врши расподелу ваздуха, за дивљања људи, животиња и биљака.

Један познати француски шеширџија написао је испод свог имена: који је направио шешир за председника републике.

Бивши француски председник Ерио сачувао је посетницу коју је добио од једног директора погребног предузећа. На њој је стајало: М. Жан Н., директор генералног посмртног предузећа, председник Комитета за пропаганду враћања земљи.

Популарни комичар Кло вис желео је да забави своје пријатеље и када им је честитао празнике или неки радостан догађај у животу. Зато је на његовој посетници писао: „Кловис, потофицир академије билијара, претплатник на источне железнице линија Париз—Брије Конте“.

Посетница познатог укротитеља Видела била је украшена огромном лављом главом док је Жорж Куртелин члан Академије Гонкур који је целог живота патио од реуматизма стављао поред свог имена и „реуматичар“.

Најкраћу посетницу имао је Клемансо: на њој је било исписано само његово име и презиме.

ЛЕКАРСКА ВЕШТИНА

Један лекар, мање стручан у медицини него у трикови-ма, обично је посећивао болеснике у пратњи својих ученика.

Болеснику би прво опипао пулс и, ако би приметно да му је лошије него приликом прошле посете, кривицу за то би одмах пребацио на самог болесника. Укорио би га што је појео смокву или крушку иако му је то било строго забрањено.

Ученици су се дивили свом учитељу. Један је искористио моменат да дискретно запита лекара како то погађа.

— Кад ступим у собу болесника — рече лекар који је био доброћудан и одао своју тајну — ја се брзо обазрем да бих видео има ли остатака неког воћа или друге хране. Некад приметим љуске од ораха, кестења, јабука или смокава. По томе закључим да је болесник то и јео. Све кривицу за погоршање болести бацам онда на њега и већ унапред скинем сву одговорност са себе.

Кад је ученик завршио медицину и почео да посећује болеснике сетно се оног трика па је покушао и сам да се „прослави“. Једном тешко болесном сељаку, написао је строгу дијету. Кад је друго дана дошао, нађе болесника у врло тешком стању. Зато се брзо обазре по соби и кад испод кревета угледа седло од магарца он се продере:

— Није ни чудо што ти од мојих лекова није боље! Одредио сам ти шта да једеш, а ти — појео целог магарца!

Авион је атерирао и ловац прилази свом плену. У позадини се види шумарак до кога је лија узалудно покушавала да стигне

ЛОВ НА ЛИЦИЦЕ ИЗ АВИОНА

Кад се спусти тешка канадска зима и добар део земље прекрије ледом и снегом, канадски фармери полазе авионима у лов на лукаве лисице. На други начин се овај вешти разбојник не може ни ловити по бескрајним снежним равницама. Лисица познате свако скровиште и ловац би је тешко стигли и на скијама у леденој пустињи на температури од минус 40 степени.

Пре старта са аеродрома у Винипегу ловци и летачи се договарају и на карти тачно обележе путању

над којом авион треба да лети.

Чим лисица чује буку мотора и изнад себе опази апарат, она покушава на све начине да се дочепа шумарка који јој представља једини спас. Да би у овоме спречио лисицу ни лот мора да употреби сву своју вештину у обрушавању и да лети изнад лисице тако да је ловац из кабине може погодити вешто испаленим метком. Ловци из канадске степе су се толико извештили у овој врсти лова да ретко која „тета лија“ умакне њиховом нишану.

Како је Бајрон одликован Легијом части

Чувени енглески песник и борац за права потлачених лорд Бајрон био је одликован Легијом части. То и није толико чудно као начин на који је он добио ово високо одликовање.

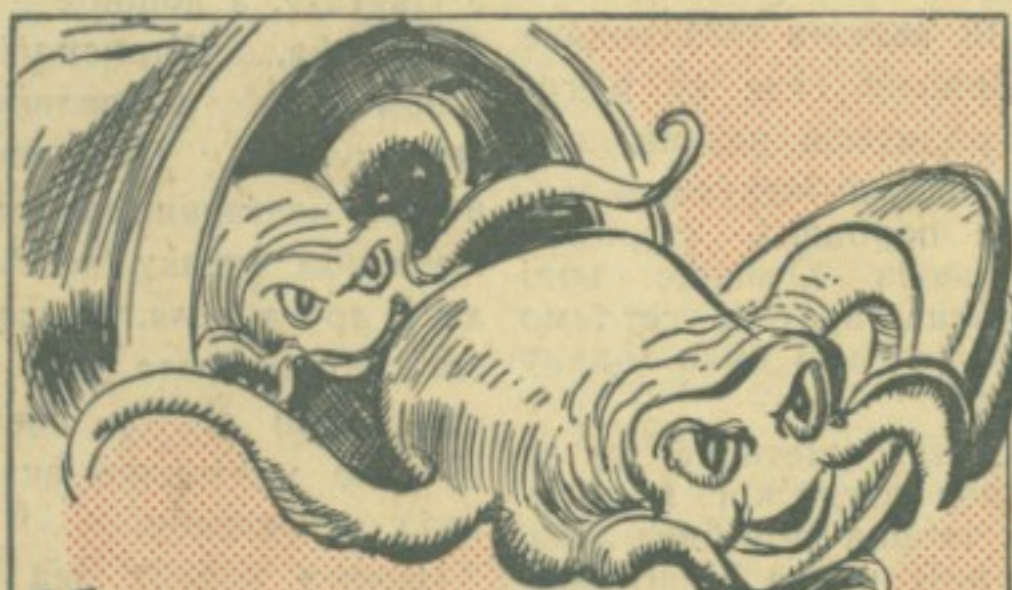
Бајрон је био страстан скупљач разних ретких пред-

мета. Једном приликом му је неки енглески војник понудио крст легије части који је непознати француски ратник изгубио на бојном пољу код Ватерлоа. Бајрон га је непрестано носио са собом и често га је показивао. О необичној судбини тог одличја на-

писао је чак и једну дивну оду.

Када је француски краљ Луј XVIII сазнао за тај необични предмет, Бајрону тако драг, дозволио му је, преко свог амбасадора у Лондону, да тај орден са Ватерлоа носи на грудима као свој.

РАТ СВЕТОВА

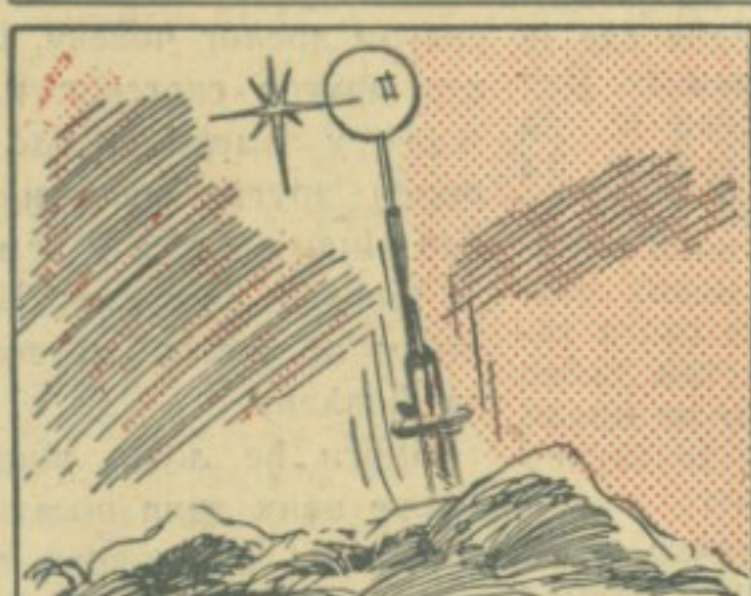
У СЛЕДЕЋЕМ ТРЕНУТКУ ЧУДОВИШТЕ СЕ СВАКИЛО ПРЕКО ИВИЦЕ ОТВОРА И УЗ ПОТ-МАУН ТРЕСАК ПАЛО У РУПУ. ОДМАХ ИЗНА-ЊЕГА ПОЈАВИЛО СЕ ДРУГО ЧУДОВИШТЕ.

КАО ЛУД ПОТ-ТРАО САМ ПРЕМА ШУМИ. КАД САМ СТИГАО ДО ПРВОГ ДРВЕ-ЊА ОКРЕНУО САМ СЕ...

ШРНИ ВИЧЕВИ, КАО ПИПЦИ КАКВОГ ОКТОПОДА, ВИНУЛИ СУ СЕ ПРЕМА НЕБУ, А ЗАТИМ СУ ОПЕТ НЕСТАЛИ У ЈАМИ.

ПОСЛЕ ТОГА ИЗ ЈАМЕ СЕ ПОДИГЛА, ЗГЛОБ ПО ЗГЛОБ, ВИСОКА ШИПКА СА ОКРУГЛОМ ПЛОШОМ НА ВРХУ.

ПОШТО СЕ У ЈАМИ НИШТА ВИШЕ НИЈЕ КРЕТАЛО, СКУПИО САМ ХРА-БРОСТ И КРЕНУО ПРЕМА ЊОЈ.

УЗНЕНАДА, ИЗ СУПРОТНОГ ПРАВЦА ПОЈАВИЛИ СЕ ГРУПИЦА ЛУДИ. ЊИХОВ ПРЕДВОДНИК МА-ХАО ЈЕ БЕЛОМ ЗАСТАВОМ.

ПОШТО СУ ОДРЖАЛИ КРАТКО САВЕТОВАЊЕ ОДЛУЧИЛИ СУ ДА ПОКУ-ШАЈУ ДА УСПОСТАВЕ НЕ-КУ ВЕЗУ С МАРОВЦИ-МА.

МЕЂУТИМ, ИЗ ЈАМЕ ЈЕ НЕШТО ЗАСЛЕПЛОУКЕ СЕВНУЛО ПРАВЕНО СЛАБИМ ЗВИЈА-ЊЕМ. А ОНДА СЕ ИЗ ЈАМЕ СТАЛА ДИЗАТИ НЕКА ПО-ГРЕВЕНА ПОЗАВА ИЗ КОЈЕ КАО ДА СЕ ИЗВИДАО ТРАК СВЕЛОСТИ.

НАЈЕДНОМ СУ ПОЧЕЛИ ДА СЕВАЈУ УЖАСНИ ПЛАМЕНИ ДЕЗИЦИ...

КАРЛО ВЕЛИКИ СА ЖЕНСКИМ ГЛАСОМ

У чувеном историјском епу „Песма о Роланду“, као и у многим уибеницима, Карло Велики је представљен као кришна јуначина са расцветалом брадом.

Мит о физичком изгледу овог најмоћнијег средњовековног владара родио се у ствари на основу огромне војне и политичке моћи коју је он створио. Савремени истори-чари су међутим проучавањем дошли до сасвим супротних закључака о његовом изгледу. Као сви Франци Карло Велики је имао дугачке бркове али на пуним обра-зима није имао ниједне длаке. На кратком врату стајала је округла глава са бујном косом, на лицу шиљат нос. Био је заштитник научника и песника, оснивао је школе иако сам није знао ни да се потпише. Мада свемоћни деспот и самодражац, он је говорио пискавим и танким гласом као жена.

СТЕРИЛИЗОВАН НОВАЦ

Нове папирне новчанице Француске народне банке биће увек чисте од свих клица и бактерија. Специјални папир на коме се штампају „обрађује“ се претходно неким дезинфекционим средствима. Међутим, још није познато колико дуго траје стерилиза-ција и да ли новац треба с времена на време поново де-зинфиковати.

АЈКУЛА БЕЗ СРЦА

Два совјетска брода за риболов — „Орехово“ и „Оскол“ — крстарила су прошлог лета Атлантиком. Ову експедицију, чија је циљ био испитивање разних начина дова на туне, организовао је Калињинградски совнархоз. ... Толико смо се често сретали са ајкулама да је наше интересовање за њих сасвим ослабило — пише на једној од страница свог дневника учесник експедиције Јуриј Транквилицки.

Ево, опет нам је мамац намењен туну прогутала ајкула. Плава ајкула-људождер: тло облика цигаре, голубиоплава леђа и заслепујући бео трбух. Поређење с трупом модерног реактивног авиона само се намеће. У огромним чељустима — зуби у неколико редова.

Једном, кад су морнари бацили дубинску мрежу, она се закачила о бродску елису. Брод се потресао: нешто се озбиљно догодило са елисом.

Брод се у то време налазио на отвореном океану, северно од обала Бразила. Решено је да гњурци виде шта је са елисом.

Гњурци Жаров и Муранов први су ставили на ноге пераја и склизнули у воду. Прошао је само секунд и објоцима су као танад излетели из воде.

— Шта је?
— Ајкуле! Много ајкула!
То је био наш први сусрет са ајкулама. Одлучили смо да

Сусрети совјетских истраживача са морским разбојницима у Атлантику

се гњурац Коротков спусти у заштитном кавезу и елису доведе у ред, а да се нас тројица, без гњурачких апарата, спустимо за њим и да подводним пушкама растерујемо ајкуле...

Да, заиста, за прво познатиство је било и превисше ајку-

ла. Око Муранова плива ајкула дугачка читав метар. Муранов пуца, али пушка, предвиђена за ситну црноморску рибу, изгледа као играчка по-

сност не прети, ми смо мирољубиве — као да хоће да кажу својим понашањем. У њиховим покретима има нечег мачијег.

Кад нам ајкула приђе сасвим близу ми или пуцамо или их одгуремо подводним пушкама. Ајкуле неће да се удаље, насрћу понекад као тврдоглаве козе.

Занимљиво је да Коротков, који ради на дубини од три метра, уопште не интересује ајкуле, оне пливају око нас. Ајкулама је, очигледно, занимљивији објекат човек на површини...

Неколико дана после нашег „купања“ у царству ајкула вадиле смо мамце. Привлачимо броду велику туну. Кад је туну већ била у ваздуху, из воде, као шакали, искочиле су две ајкуле. Чуло се непријатно шкљоцање и огромни комади туне нестали су у грлима ајкула. Њихови зуби продри су у месо туне као у масло.

Наше иктиологе заинтересовало је да виде шта је у желуцима ајкула. Распарали су им трбухе — пиричанча каша! Па да, пре пола часа наш кувач бацио је у море остатке доручка.

Наш бродски лекар сецирао је ајкулу, а морнари су од делова њених чељусту узели да изглеђу ситнице за успомену. Доктор је распорно трбух једне ајкуле и извадио јој унутрашње органе, а „рибу“ је бацио у море. На самој палуби брода почео је пажљиво да посматра како се срце ајкуле, које је држао на длану, скупља. А ајкула је плувала крај брода без срца и изнутрице, и чак је ударала репом по води.

„АУТОМОБИЛ ТРАНЗИСТОР“

Један француски конструктор већ је створио прототип: „аутомобил-транзистор“ који је дуг свега 2 метра. Он је са сада једини који се не мора паркирати упоредо са тротаром већ управно на њега. Три таква возила једно крај другог заузимају места колико једна кола типа „Аронд“, а пет их заузима место једног „Кадилака“. На тај начин, у једној улици, дугој 120 метара, уместо 40, може да се паркира 140 малих возила. Прототип ових кола, које је конструктор назвао „Трансвил“, личи на две сједињене фотеље на четири точка. Највећа брзина им је 70 км на час, а цена ће бити, кажу, врло приступачна. Поставља се питање шта ће да раде они власници таквих кола који имају породицу. На то конструктор одговара: мораће да имају по два аутомобила. Један свакодневни а други за празничне дане!

ЗАГОНЕТКА ЗА АСТРОНОМЕ

Три америчка астронома из Калифорније су недавно открили нову групу звезда која, по њиховом мишљењу, представља велику загонетку. Око две стотине звезда из ове групе удаљене су 56 милиона километара од Земље а старост им је процењена на двадесетак милиона година.

Астрономи су изненађени што се звезде не крећу јер је познато да топле звезде веома брзо ротирају. Њихова температура на површини износи 27.000 степени, што значи да је три пута већа од оне на површини Сунца.

ЗА ЉУБИТЕЉЕ ОПЕРЕ С ОНЕ СТРАНЕ ОКЕАНА

Немачка ваздухопловна компанија „Ханза“ организује за Американце, љубитеље опере, специјална путовања у Европу и посете познатим музичким центрима. За 3.100 марака Американци имају обезбеђен пут, смештај у току тринаестодневног боравка

у Европи и места у најпознатијим оперским кућама Европе. На свом „оперском“ путу, туристи могу да посете Миланску скалу, као и опере у Паризу, Бечу, Берлину, Минхену, Риму и Хамбургу.

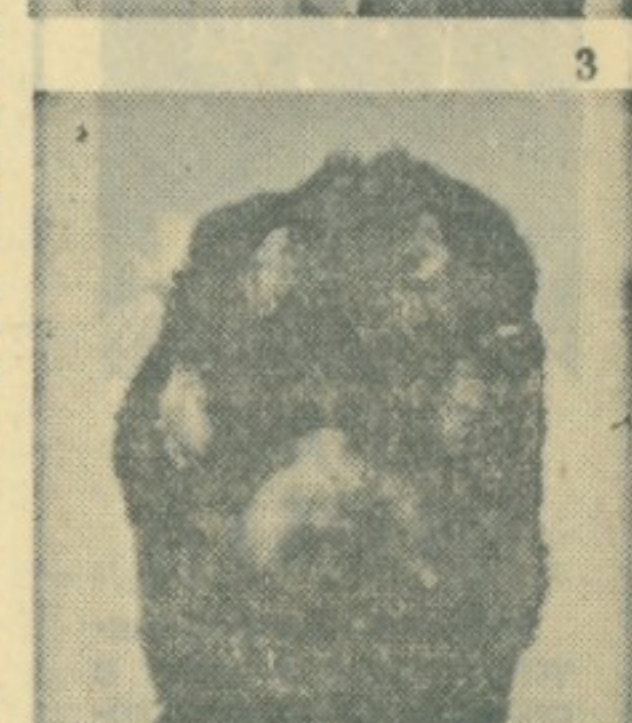
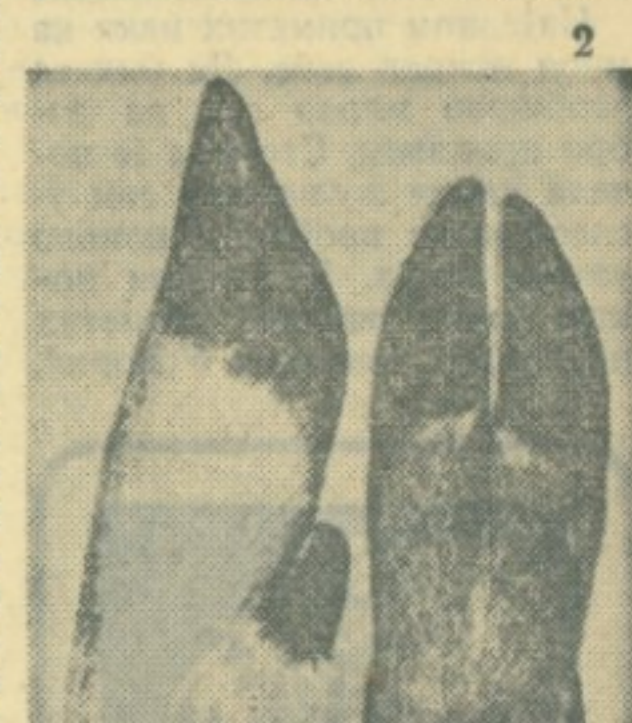
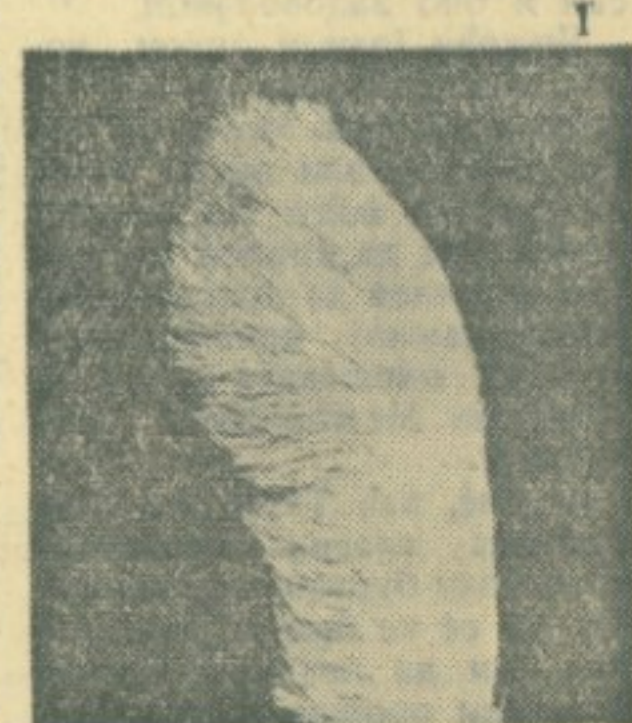
НА ДОЊЕМ СПРАТУ МОСТА

Пешаци и бициклисти који се возе доњим спратом моста недавно сagraеног близу Минхена у Западној Немачкој, могу да посматрају долину Монгол кроз огромни елиптични отвор око кога су начињене пешачке и бициклистичке стазе. Горњи пут је само за аутомобиле. Мост је сagraен за 2 месеци а стајао је 1,5 милион долара.

КАПЦЕ И ШАПЕ

Погледајте добро ове слике и настојте да дате што више тачних одговора. Шапе и канце које треба да препознате не припадају ниједној врсти птица или животиња које не познајете — већ напротив створењима која живе у градовима или у њиховој близини.

Своје одговоре проверите с нашим, датим испод слике.

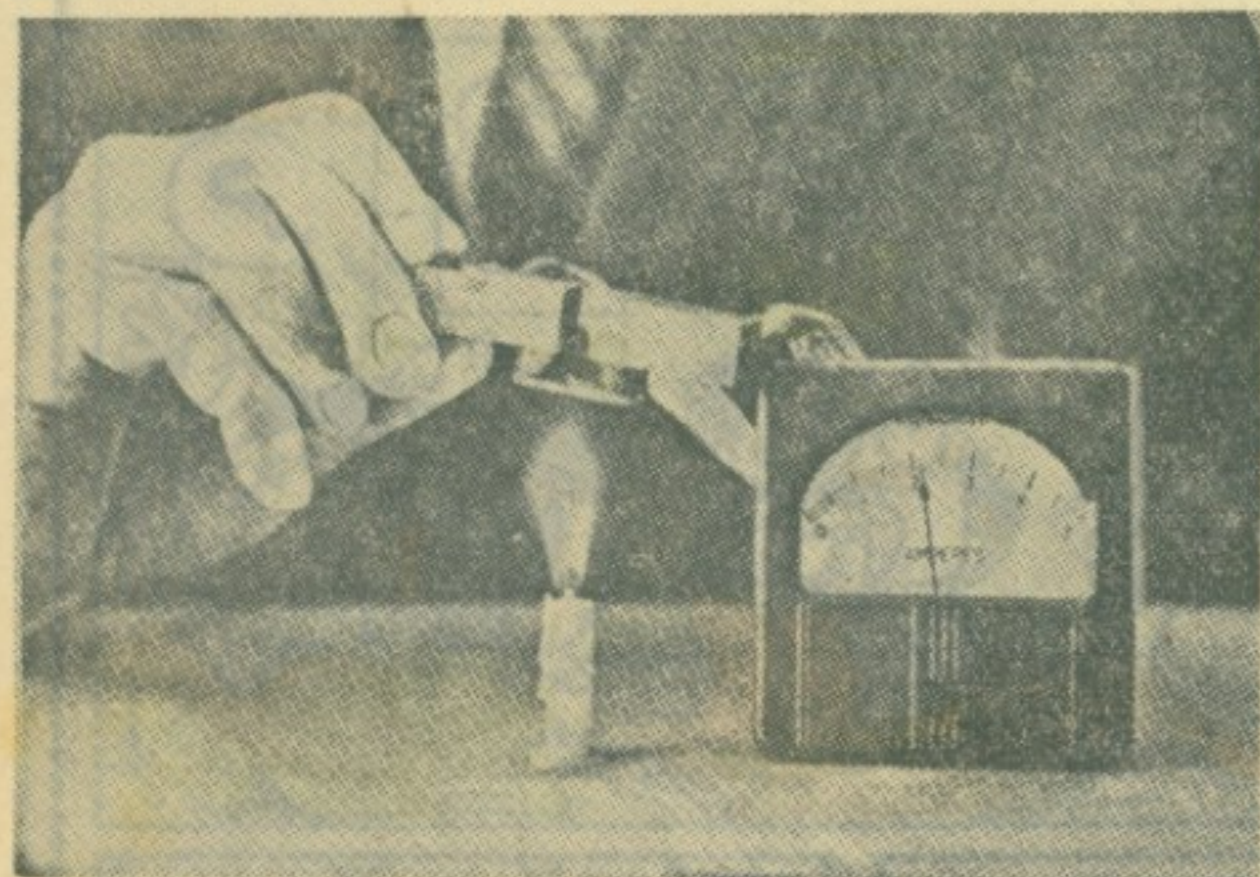

(Одговор: 1. Лева шапа дивљег зеца; 2. Копита јелена; 3. Шапа црне мачке; 4. Канца беле холандске хурке).

Водоторањ

Уобичајено је да се водоторњеви граде у облику цилиндра. Та традиција је прекинута у Француској. Захваљујући савременој грађевинској техници сада се зидају куле које у неку руку представљају и украс града.

Такав је случај са водоторњем у граду Амјену јер он по својој естетској линији не заостаје за модерним грађевинама у граду. А он је само „цистерна“ која прима 4.000 кубних метара воде и благовремено „напаја“ градске станове потребним количинама.

»СТРУЈА ОД СВЕЋЕ«

Топлота може бити претворена директно у електричну струју помоћу две врсте термоелектричног материјала који се налази у црним цилиндрима изнад самог пламена свеће. На овај начин испробан у америчкој

компанији Вестингхаус, од пламена свеће може се добити и струја од два ампера. У истражном центру се врше испитивања за добијање електричне енергије у знатно већим количинама.

Гравитација можда слаби...

Неки научници верују да сила гравитације, која држи земљу у „комаду“ постепено слаби, тј. да предмети на земљи губе од своје тежине.

Међутим, ово се не може лако установити, а свакако не обичним вагама. Губитак је у сваком случају мали — можда за целу годину један двомилионити део килограма.

Веровање да сила гравитације слаби старо је око две деценије. Теорија каже да са њеним опадањем могу да настану разни поремећаји, као што је повећање обима земље, што би даље изазвало стварање пукотина на самој кори. Претпоставка добија нешто у свом значају јер је недавно откривена пукотина дуга 72.000 километара која обухвата целу планету — стоји у извештају Националног географског друштва.

Зашто научнике баш сада толико занима питање гравитације? Зато што је та сила коју савлађују свемирски бро-

дови на свом путу кроз простор. А гравитација — сила која привлачи земљину масу ка средишту једна је од најзначајнијих сила уопште. Свака честица материје привлачи другу, чак и најситишњу звезду. Национални бирџ за стандарде врши покушаје да што прецизније измери силу гравитације помоћу цеви из које је извучен ваздух, а у коју се спушта кварцна шипка. Научници са овом справом поседују разне тачке на Земљи са различитом силом гравитације.

Помоћу овог мерача, сила гравитације се изражава „галима“. Јединица „гал“ добила је своје име у част великог научника Галилеја. Иначе „гал“ се даље дели до „милигала“.

Сила гравитације најјача је на половима, јер је тамо земљина површина најближа својем средишту. Логично, она је онда најслабија дуж полутара, где је најудаљенија од свог средишта а нарочито на високим планинама у екваторијалним пределима, које још повећавају удаљеност од средишта. Због овога као и због центрифугалне силе која је тамо најјача један веома дебео човек мргао би да „изгуби“ читавих 250 грама када би, рецимо из Београда прешао у Најроби у Кенији.

Лакше за скијање

Моторизоване скије су новост за овогдишњу зимску сезону. Њихов конструктор Јозеф Николас из места Оберамергау, Швајцарска, каже да ће овај проналазак наћи на одушевљење скијаша. Скијаш држи једну ручицу помоћу управљача, а

мотор својом снагом вуче и њега и скије до врха брега или по снежној равни. Свакако да је овакав спорт угоднији, нарочито за старије спортисте. По потреби се може ставити и јачи мотор који ће омогућити и већи успон и већу брзину.

СУСРЕТ У НОЋИ

Напуштајући Мекон о-стао сам потпуно сам на путу којим сам во-вои аутомобил. Ветар је на ма хове савијао гране дрвећа, док су се облаци гомилали. Наједном је месец провирио иза облака као изненађен што се нашао сам усред оволиког веба. „Можда ће ме он прати-ти до Париза“, помислио сам и био задовољнији.

Држећи једном руком во-дан, погледао сам на сат — било је 23 часа. Мотор је при-јатно зујао, али нисам волео да путујем ноћу. На жалост, морао сам да кренем јер сам био обавезан да присуствујем једној важној конференцији која се одржавала сутра у-јутру на Медицинском фа-култету.

— Гле, већ Турнус! — из-говорих гласно пролазећи кроз малу бургоњску вароши-цу. Да се не бих успавао по-чео сам да певам валцер који сам прошле ноћи играо.

Наједном приметих неки ка-мион испред себе. Да бих га заобишао морао сам да до-бро припазим. Столица је по-чела да ме жуља, али сам у-спео да га прођем и поново узмем замах. У даљини по-крај самог насипа приметих неку црну прилику. Успорих,

ВЕШТАЧКА КОМЕТА

Амерички астрофизи-чари разрађују план о стварању „вештачке ко-мете“ чиме би се омо-гућило проучавање њи-ховог настанка, хемиј-ског састава као и кре-тања.

Научници намеравају да помоћу ракета у ва-сиони избаце пола тоне леда са нарочитом хе-мијском мешавином. О-ва ледена кугла, кад би доспела у орбиту, поче-ла би да се креће као сателит око Земље. У-колико би хемијски са-став ове кугле био исти као и хемијски састав комете, после неколико часова од лансирања до-шло би до „рађања“ „природне“ комете која би почела да се креће својом путањом.

На усамљеном дру-му за Париз аутомо-билиста је примио у кола једну часну сестру. Кад се искрцала пред Пари-зом у колима је остала њена ташна а у њој оштар нож

и видех да ми даје знак да зауставим кола. Часна сестра! Препознао сам је по белој ка-пници и мантији коју јој је но-сио ветар.

„Шта она тражи ноћу на путу?!“ — помислих зачуђен. Зауствено сам кола и от-шкринуо врата. Нагнувши се према мени она ме пријатним, мада понизним гласом замоли да је повезем.

— Наравно, сестро, ушите! Али морате сести на задње се-диште јер ми је предње зау-зето мојим стварима. Једним покретом главе она одобри и затвори пажљиво врата за со-бом, па кренух.

Посматрао сам је у огледа-лу. Држала се сасвим право, затворених очију а у рукама је имала бројанице.

„Ваљда се захваљује богу што је успела да се повезе аутостопом“ — размишљао сам. — „Али шта тражи овде? У-оталом она и не зна где ја путујем а ни ја њу нисам за-питао где ће“.

Ова ситуација је почела да ме забавља. Поново је погле-дах у огледалу: била је мир-на али приметих да јој се јед-но усне мичу. Значи, пого-дно сам, она се моли и нисам желео да је у томе прекидам. Одједном застодох збуњен јер сам схватио да више ни-сам сам. Осетих да ме неко посматра. „То је можда само уображење“ — помислих и кад сам се прибрао видех да моја сапутница још држи за-творене очи.

Посматрајући пут испред се-бе тражио сам разлог који би ми помогао да одгонетнем шта је једну жену без зашти-те гурнуло усред ноћи на сред пута и приморало је да за-стави неки аутомобил.

Направио сам један дуг за-окрет. Пролазили смо кроз Шалон. Руку згрчених на во-лаву осећао сам да ме обузи-ма очајање. „Ваљда је нећу возити до Париза? Њено при-суство ми већ почиње да сме-та, оно ми је непријатно“.

И управо тада, као да је прочитала моје мисли, она скрхраним гласом прогово-ри:

— Хтела бих да сићем на улазу у Авалон, господине. Хоћете ли се зауставити.

— Наравно, сестро. Тамо ћемо стићи, мислим, за пола сата.

Једно једва чујно „хвала“ био је одговор. И то је било

све. Разумедох да моја радо-аналост неће бити задовоље-на, и ја већ престадох да се интересујем.

Неколико слабих светиљки указаше ми да се приближа-вамо Авалону. У главној ули-ци зауставих кола. Пошто се захватила она скупи сукњу и изиђе напоље, па скрену у капију прве суседне куће.

У почетку збуњен њеним изненадним одласком, слегнух раменима и кренух даље. Ве-лики хангари Орлија појави-ше се у светлости свитања. Имао сам времена да дођем кући и да се још одморим пре-но што пођем на посао. У ове јутарње часове улица је била полупразна и лако надох место у близини моје куће за паркирање кола.

Кад сам из кола износио мој пртљаг приметих на зад-њем седишту неку кожно тор-бу везану канапом.

„Сестра је изгледа нешто заборавила“ — помислих и ра-дознало отворих ташну. У њој ништа сем — једног касапског ножа чија се оштрица забл-ста у мојој руци. Застао сам забезекнут. Нисам могао да разумем. Једна часна сестра да носи само нож и то тако велик! Богами, то већ личи на криминални роман...

Нож вратић у торбу решен да после конференције све испричам мојим друговима. Два часа касније кад пођох пешице Булеваром Мишел ка Медицинском факултету, про-лазећи поред једне продавни-це новина угледах насловну страну једних и све разуме-дох одмах. Пред мојим очима заиграли су ступци новина. Писало је ту да је Жак, уби-ца, побегао око 23 часа из за-тавора у Турнусу.

БЕЖИТЕ, ИЗБИЋЕ ВУЛКАН

Људи који су се посвети-ли једној необичној грани науке упорно по-кушавају да бар донекле ста-ве под контролу вулкане. По-чели су са Етном,

Два белгијска вулканолога већ дуже времена испробава-ју на највишем активном вул-кану у Европи, Етни, један „тилтметар“, нарочити уре-ђај који ће предсказивати ве-ликке ерупције тако да око-лно становништво на време бу-де упозорено: „Бежите, Етна ће проради“.

Овај последњи експеримент на Етни други је по реду бел-гијски покушај да се на вул-кану постави алармни уређај који би унапред објавио сва-ку ерупцију. Вулкан на Сици-лији је пре 300 година пот-пуно разорио насеље Катани-ју и постоји могућност да се оваква катастрофа понови. Ако Белгијанци на Етни пости-гну очекивани успех, истоветни алармни системи би-ли би постављени на свим активним вулканима на свету. Етна је висока 3.280 метара. Током прошле године имала је читав низ мањих ерупција и међу научницима се сматра као „млад и активан вулкан“.

„Тилтметар“ је проналазак белгијских научника Мишела Лекрека и Жана Бастијана. Њихов апарат мери подземни притисак и свако померање у-нутрашње вулканске масе: по-јаве које претходе ерупцији.

Према мишљењу Алфреда Ритмана, директора вулканол-ошког института у Катанији, Етна је и данас исто толико опасна као пре 300 година, и

због тога је неопходно да ње на активност буде што пре стављена под контролу. На-сеље Катанија, разорено 1669. године, не само што је поново изграђено, већ је и прошире-но, тако да је сада још бли-же вулкану и њених 150.000 становника живе у сталној о-пасности од нових катастро-фалних ерупција.

БНМ и БУМ
by JOE MUSIAL

ВОЛИМ ОНУ СТАРУ ПОСЛОВИЦУ: „СВУДА ПОБИ ДОМА ДОЂИ!“

ЗАИСТА, НИШТА МУДРИЈЕ

ОД НА-РОДНЕ МУДРО-СТИ?

У ОВОЈ КУЋИ НИКО НИШТА НЕ ОПРАВДА!

КАПЕТАНЕ! ТИ СИ ОБЕРАО ДА РЕШ, ДОК ЈА НАМАЖЕМ ПАРКЕТ, ОПРАВИТИ МРЕЖУ!

ИМА ВРЕМЕ-НА... СУТРА! ХО-ХУМ!

СВЕ ШТО МОЖЕШ ДА УРАДИШ ДАНАС...

...НЕ ОСТА-ВЛАЈ ЗА СУ-ТРА!

НИКАД НИСАМ ВОЛЕО ПОСЛОВИЦЕ! ОДОХ НА СПАВАЊЕ!

КУЋА ЋЕ СЕ НАПУНИТИ КОМАРЦИ-МА И БУБИ-ЦАМА!

УГАСИТЕ СВЕЛОСТ... ПА ВАС НЕЋЕ НАГНУ МРАКУ!

НЕ ЖЕЛИМО ДА ТИ ЈАДНИ ИНСЕКТИ ПОКВАРЕ ОЦИ У МРАКУ!

АХА! ОИЊИ ВИД ЈЕ ДРА-ГО-ЦЕН!

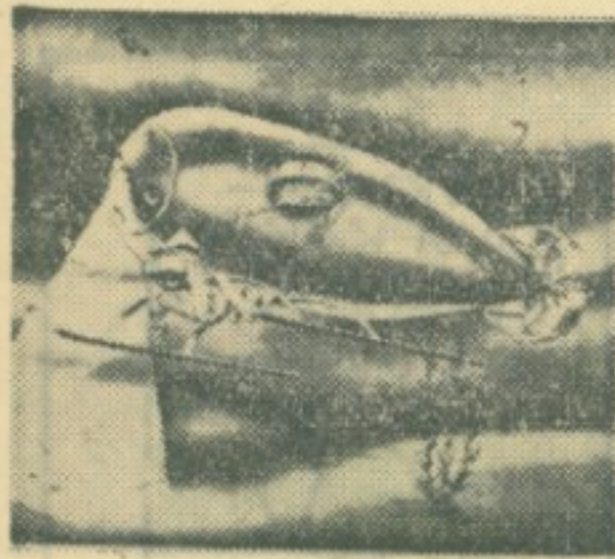
МАМА! МАМА! КУЋА ЈЕ ПУНА БУБА!

ЛЕНШТИНО ТИ СИ ИХ ПУСТИО УНУТРА, САД ИХ ТИ И ИСТЕРАЈ!

КО ЛИ ЈЕ УПЛИ-ЛИО СВЕ-ТУ?

ХА! КАКВО ПИТАЊЕ... ТРЕБА САМО ДА ПРАТИМ ТРАГ!

ЗНАМ И ЈА ПОСЛО-ВИЦЕ...КО ДРУГО-МЕ ЈАМУ КОПА САМ У ЊУ ПАДА.

ПОДВОДНИ ХЕЛИКОПТЕР

У Миннеаполису се довршава један чамац за роњење да би се испитало да ли ће моћи да рони на дубини од 2000 метара испод морске површине. Тежак 6 тона и покретљив као хеликоптер он ће примити и два истраживача.

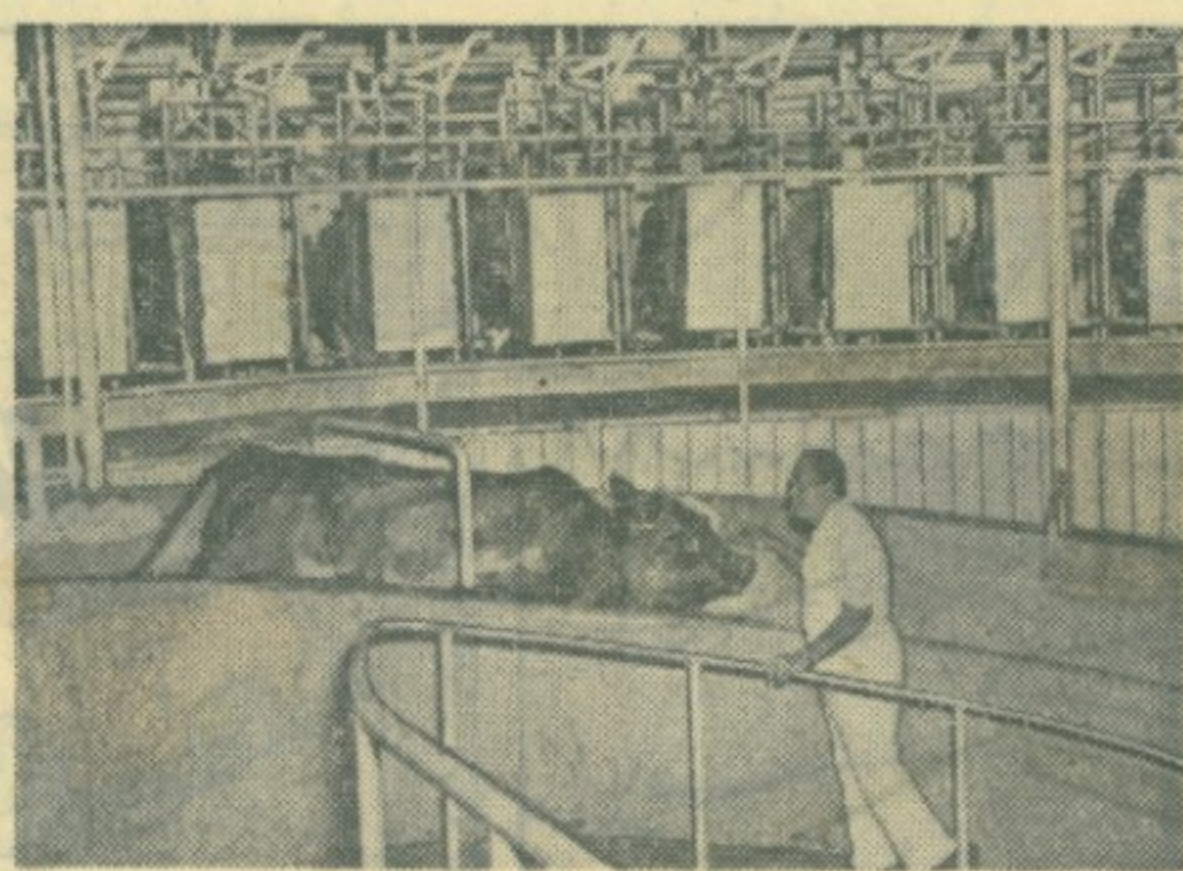
ЦВЕЋЕ ПРЕ МЕСА

Ко год мисли да су Римљани неромантична бића у заклади су. У статистикама стоји, црно на бело, да су становници вечитог града веома нежно настројени и да воле лепо. У 1960. години Римљани су издали пет милијарди лира за јагњеће месо, а 5,3 милијарди — за цвеће.

МУКЕ ПАРИСКИХ ВАТРОГАСАЦА

Париз има, према другим милионским градовима најмање ватрогасаца. Док је 1948. године његова ватрогасна команда располагала са 3.925 људи на 4.800.000 становника, 1959. године је она имала на располагању 3.953 ватрогасца на 5.500.000 становника. У току 1948. године париски ватрогасци су интервенисали у 24.837 пожара или аларма у 1959. 31.024 пута а у 1959. преко 35.000. Услед овога сваки париски ватрогасац има само 24 часа одмора на 72 сата дежурства.

Сматра се да ради „минимума безбедности“ грађана од пожара на хиљаду становника мора да долази бар један ватрогасац. Париз има једног на 1.400 становника, Токио на 910 становника, Њујорк на 690 и Брисел на 660 становника.

Прилаз крава „рингишпила“. Једна за другом улазе у одељке док се велика платформа окреће

Краве на »рингишпилу«

Да се краве музу помоћу електричних вакуума није нова ствар и то већ одавно користе велика пољопривредна предузећа у свету.

Инжењери у Аустралији поставили су у лепом и романтичном парку Камдену западно од Сиднеја — прави карусел, такозвани рото-лактор. Челичну платформу са око 18 метара у пречнику полако окрећу ниже постављени мотори. Краве, једна за другом, улазе полако у један од 50 одељака у којима се налазе машине за мужу. Док апарати обављају свој посао, животиње једу веома

корисну нопропаћену мешавину хране. Када карусел, за десет минута, направи пун круг, прва од помужених крава излази сама из своје „кабине“, прелазећи само једну изнутра постављену преграду.

Овај једноставан систем омогућава да се у року од једног сата помуже 300 крава. Млеко се из кабината одводи цевима у једну просторију где се оно прикупља и у року од 90 секунди охлади.

Пре и после сваке муже све машине и цеве се детаљно чисте једним специјалним средством.

МЛЕКО У ПАКЕТИМА

Недавно је у Берну, у Швајцарској, на конференцији за новинаре техничке штампе из десет европских земаља приказана нова машина за паковање стерилизованог млека. Машина сама одмотава са ролне специјалан папир, сама умеће млеко и прави пакете. У исто време ствара температуру од 400 до 500 степени те аутоматски стерилизује и папир и млеко. У случају квара машине и прекида папира са ролне машине се аутоматски зауставља али у исто време престаје и довод млека и одмотавање папира.

Не слажу се...

Родитељи у калифорнијском месту Даунију побунили су се против политике снабдевања школске библиотеке књигама. Енергично су захтевали да се уклоне све књиге о Тарзану и његовим авантурама, зато што се ни у једном тексту о Тарзану, јунаку прашуме, не види да ли је он ожењен својом другарицом Џејн.

ЕЛЕКТРОНСКИ АПАРАТ ВРШИ ПРЕГЛЕД БОЛЕСНИКА

Уређај који је причвршћен уз уво болесника представља новопропаћени медицински апарат који аутоматски мери крвни притисак, рад pulsa, температуру и брзину дисања. У уређају се налази фото-електрична ћелија и мало звонце које ступа у дејство чим нека од поменутих животних функција дође у критично стање. Апарат се ставља на располагање тешким или тек оперисаним болесницима и треба да замени медицинску сестру која се иначе стално налази крај таквог пацијента.

Уређај који аутоматски мери крвни притисак, рад pulsa, температуру и брзину дисања.

Јесте ли већ чули да...

... у граду Верхојанску, у Сибиру, температура ваздуха је 292 дана у години испод нуле.

... Александар Велики, македонски краљ, кад је наредио својим

војницима да се обрију није мислио ни на хигијену ни на естетику. Жеleo је једноставно да спречи непријатеље да кад се боре прса у прса, хватају његове људе за браду.

... израз плејада обично означава скуп нечега. У ствари треба да значи само седам. То име потиче из митологије: Атлас је имао седам кћери које су пре творене у звезде.

... и код паса може да се утврди идентитет, и то кад се још беби-

псу узме отисак њушке, јер он остаје исти целог живота.

... у Прагу је основан још у почетку 19. века први средњоевропски конзерваторијум на коме су се, као на најчувенијем, школовали и наши музичари: Ватрослав Лисински, Фран Лотка, Крсто Одак и други.

... Чикаго, данас један од највећих градова у Америци добио је име по једној индијан-

ској речи која тачно гласи: „место где се дивљи лук јако осећа“.

... три обојене траке од којих се састоји француска застава нису исте ширине, нао тако изгледају. То је оптичка варка. Ево каква је стварно њихов однос: плави део је широк 30, бели 33 и црвени 37%.

... кад дивља свиња заскочи и позове помоћ, све дивље свиње

које је чују дотрче да је спасавају.

... прва пијаца у Београду организована је 1824. године и налазила се на Калемегдану.

... прве синтетичке анилинске боје открио је енглески хемичар Вилијам Перкин 1838. године.

... најотровнија од свих печурки на свету је отровна пупавка. Ње

но научно име је „аманита фалоедес“.

... када је Фредерик Шопен (1810—1849) умро од туберкулозе у Паризу, заједно са њим сахрањен је и сребрни пехар са земљом његове вољене отаџбине Пољске, а његово срце је извађено из леша и враћено у родно место Желазову Вољу.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) течност у билама; 3) острво на Јадрану; 6) честа скраћеница; 7) наш диригент и композитор; 9) врста шпанског новца; 11) боја у картама; 12) наш шаховски велемајстор; 14) сур; 15) предлог; 16) јединица електричне снаге; 17) извирјали нашег књижевника („Мртве Јавке“); 18) мушко име; 20) страна; 21) певачки збор; 22) врста животињске масти; 23) врста таса; 24) велик; 25) јапанска мера за дужину; 27) престоница старе Арголиде; 28) најпотребнији зачин; 29) старорујдејски цар; 31) наш диригент (Вогдан); 33) остатак од поживљена жита у пољу; 35) припока Неретве; 36) варошица у Бачкој; 37) место на Јадрану; 38) до бит (гурц); 39) град у Метоксији.

Усправно: 1) име и презиме нашег познатог диригента и композитора; 6) женско име; 8) наш композитор (1885—1918 год) 10) украсна биљка; 13) славно језеро у Турској; 19) војвођански шахиста; 20) место на Брачу; 22) наш композитор, Миксвил („Злат на рибица“); 23) шумско дрво; 24) амблем; 25) снажан; 30) област у Грчкој; 32) мушко име; 34) холандски сликар (17. век).

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) ролат; 5) Сапа; 8) Хуни; 10) ум; 12) Има; 13) Ко-

пер; 15) оњ; 16) Корана; 17) оам; 19) довоз; 20) вод; 22) Вис; 23) Ботећ; 25) тал; 27) Елијар; 28) ја; 29) диган; 30) Ири; 31) (Аутуот) Ц(есарец); 32) Алек; 33) ер; 35) крос; 36) Терек.

Усправно: 1) рана; 2) они; 3) ла; 4) то; 5) „Сумњиво лице“; 7) Буенос Ајрес; 8) Хиос; 9) коров; 11) мраз; 13) кол; 14) павит; 18) мотив; 21) Дејан; 23) беда; 24) Ван; 26) лаик; 30) Илок; 32) Аре; 34) рт; 35) кр.

ДА ЛИ СТЕ ЗНАЛИ...

На тржишту техничких производа појавио се нови бројач који ради на основу јонизованих честица. Овај бројач је осетљивији на атомско зрачење од Гајгерове направе а погоднији је за ношење.

Франкфурт ће ускоро имати једну зграду намењену за гаражирање кола у којој ће моћи да стане 1000 аутомобила.

У Минхену треба да буде саграђена телевизијска кула од 325 метара. После 200 метара висине налазиће се „стаклени кавез“ од шест спратова у коме ће бити више ресторана, а на самом врху тераса са које ће се имати изванредан поглед на читав град.

Према подацима међународне здравствене организације утврђено је да су у Европи

основни узрок смртности лица испод 20 година — саобраћајне несреће. Пијанство је на другом месту, падови на трећем а пожари на четвртном месту.

У граду Килу у западној Немачкој пуштена је у рад прва атомска централа чија снага укључена у електричну мрежу Рајнско-вестфалске области може да снабдева електричном енергијом град од 20.000 становника.

Према казивању једног хроничара приликом свечаности освећења Саломоновог храма у античком Јерусалиму оркестар је био састављен од 40.000 златних цитри, 40.000 харфи, 200.000 сребрних труба и 200.000 певача.

НАПРАВИ САМ

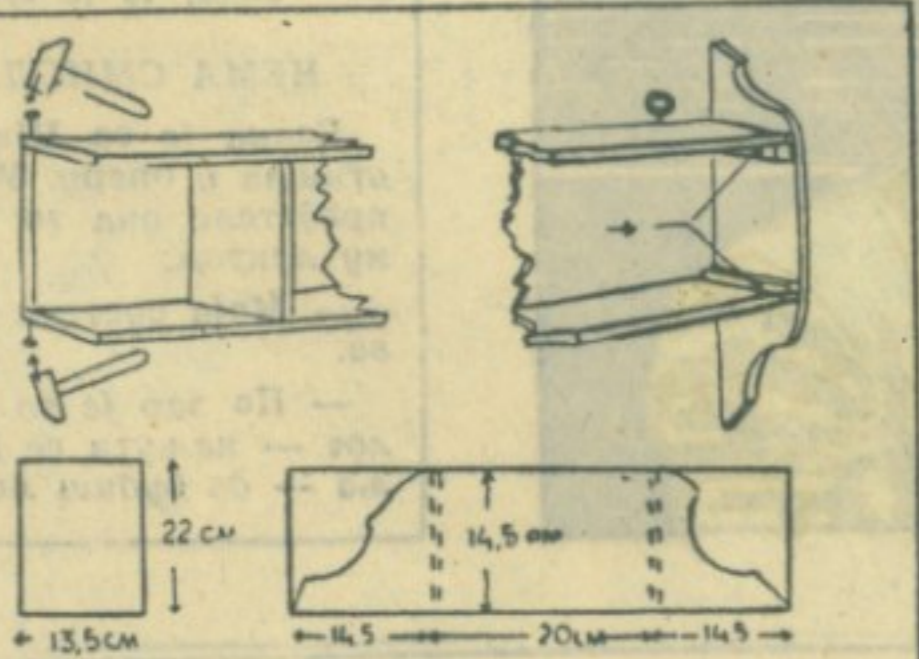
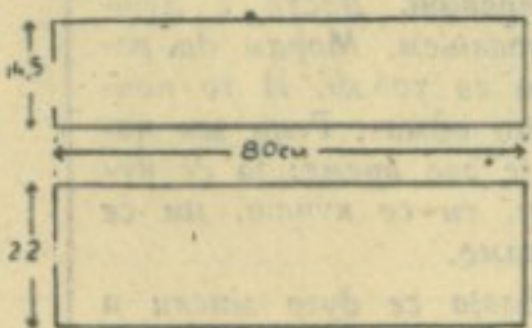
ПОЛИЦА ЗА КЊИГЕ

Покушајте да направите ову малу полицу за своје књиге. Боље је ако можете да је начините од неког тврђег дрвета али ће добро изгледати и од чамовине ако је добро изрендшисте.

Како су књиге, обично, формата 12,5 x 19 см то би и

ваша библиотека требало да има сличне димензије. Две дашчице од 14,5 x 80 см чиниће горњу и доњу страну. А за део који ће се наслањати узид зид спремите дашчицу од 22 x 80 см.

За горњу и доњу ивицу овог наслона прикључите горњу и доњу даску. Две дашчице од 22x13,3 см послужуће да се учврсте, подупру горња и доња страна полице. Поставите их на 23 см од крајева полице. Две бочне стра-

не, на оба краја полице, биће главни ослонац. Овим дашчицама од 54x14,5 см даћете облик као што се види на цртежу или какав већ желите.

Да би горња и доња страна боље налегле поставите испод сваке по једну уску дашчицу.

Пошто сте на горњој плочи учврстили две веће куке о које ће полицу окачити на зид остаје вам још да је целу изгладате шмирглом папиром. Затим је обојте масном бојом или једноставно пређите зеленом ораховом луском од чега ће природна боја даске добити тамањ, орахов тон. Оставите да се осуши, очистите је и углачајте ланеном крпом. Тако ћете добити један мали и практичан комад намештаја.

Са каквим ћете задовољством поређати своје омиљене књиге по овој полици — уверићете се кад је направите! Ако хоћете можете по горњој дасци да поређате и какве украсе.

ЧЕМУ СВЕ СЛУЖИ САПУН?

Да бисте очистили стакло на наочарима кад вам се замагли услед хладног времена или кад је упрљано, додирните влажним прстом комад сапуна па пређите њиме преко обе стране стакла и после их углачајте чистом крпом.

Да бисте увукли конач и у најмање иллене уши истрљајте влажним сапуном је-

дан крај конач, уврните га и оставите да се осуши, па га онда увуците.

Ако треба да померите неки тежи комад намештаја, ставите испред њега на под мало пене од сапуна — орман или фрижидер клизиће без муке.

Ако имате тешкоће са обрањем кључа у брави истрљајте га мало сапуном.

ОПИТ ИЗ ФИЗИКЕ

Овај опит се састоји у томе да се течности разних степена густине поставе једна изнад друге а да се међу собом не помешају. Најбоље га можете извести док пијете чај, јер онда имате на столу све елементе потребне за опит.

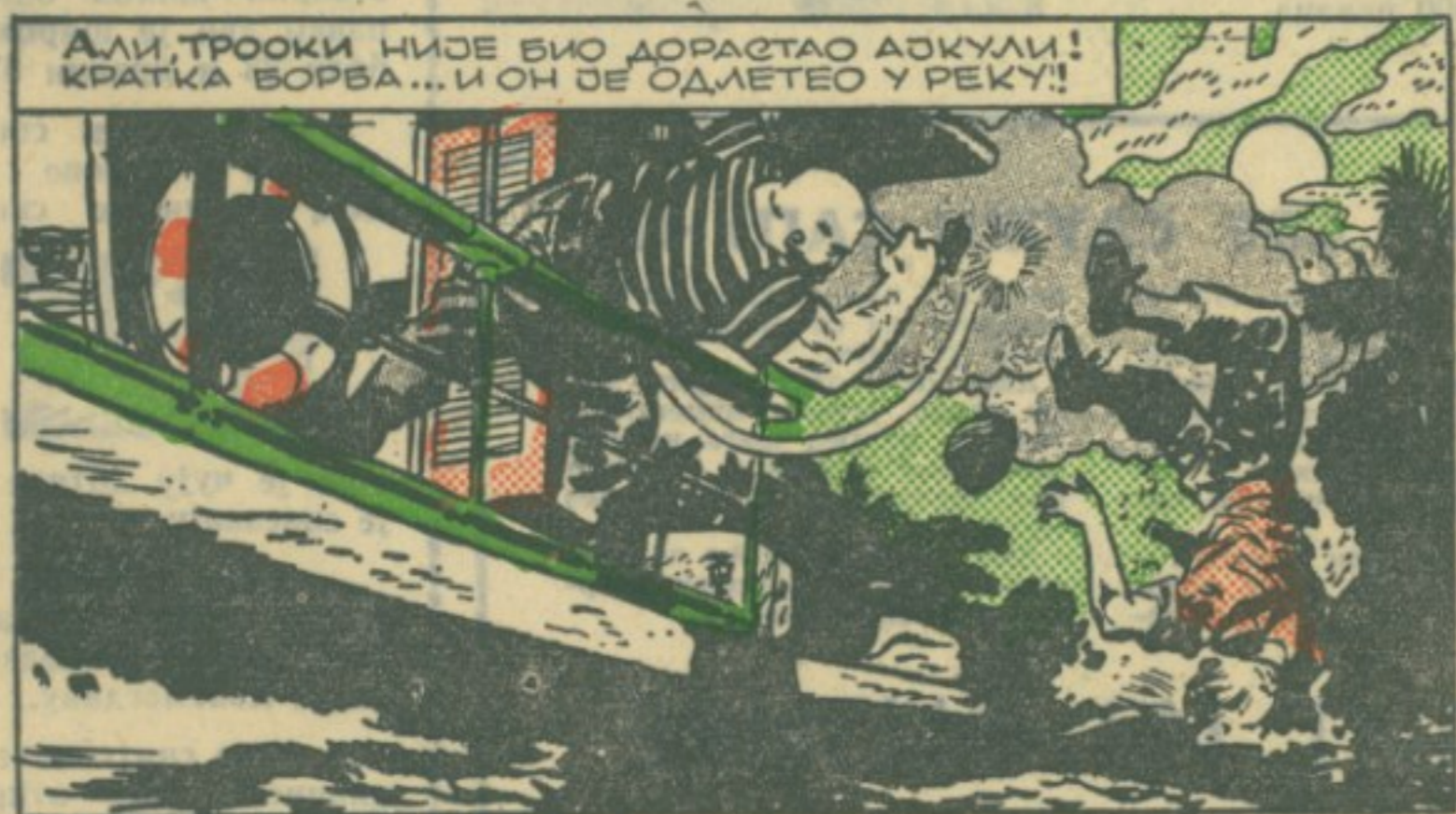
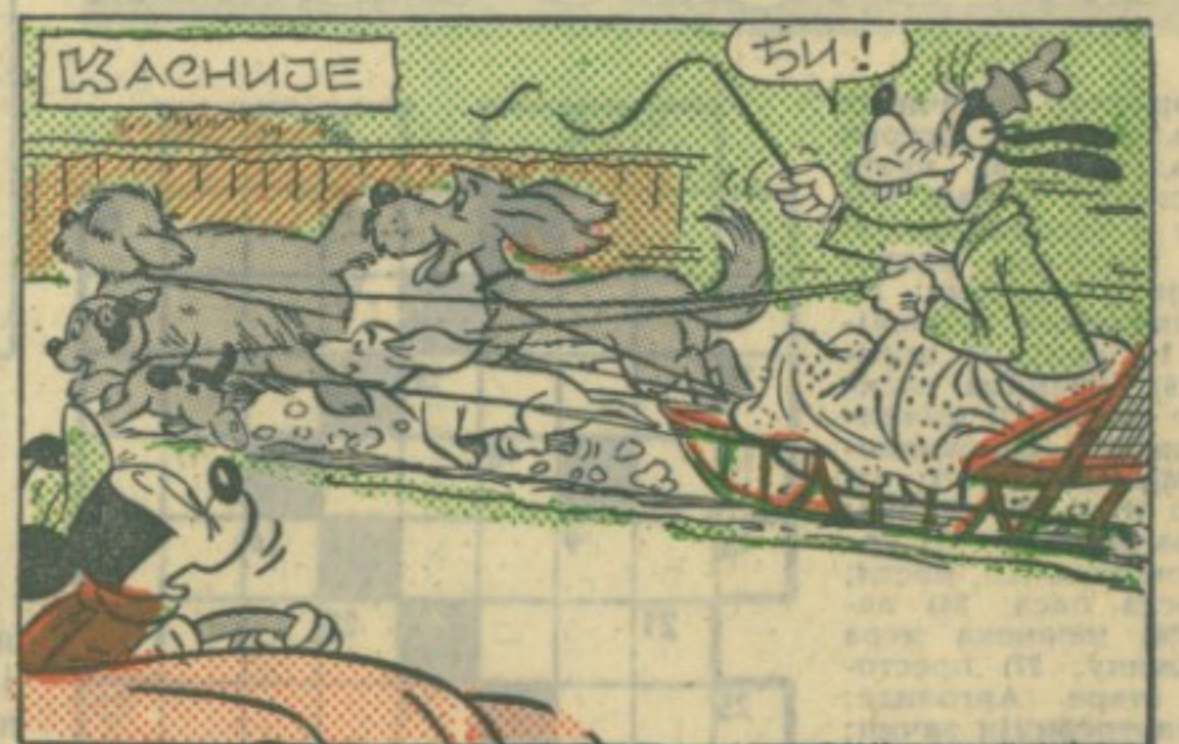
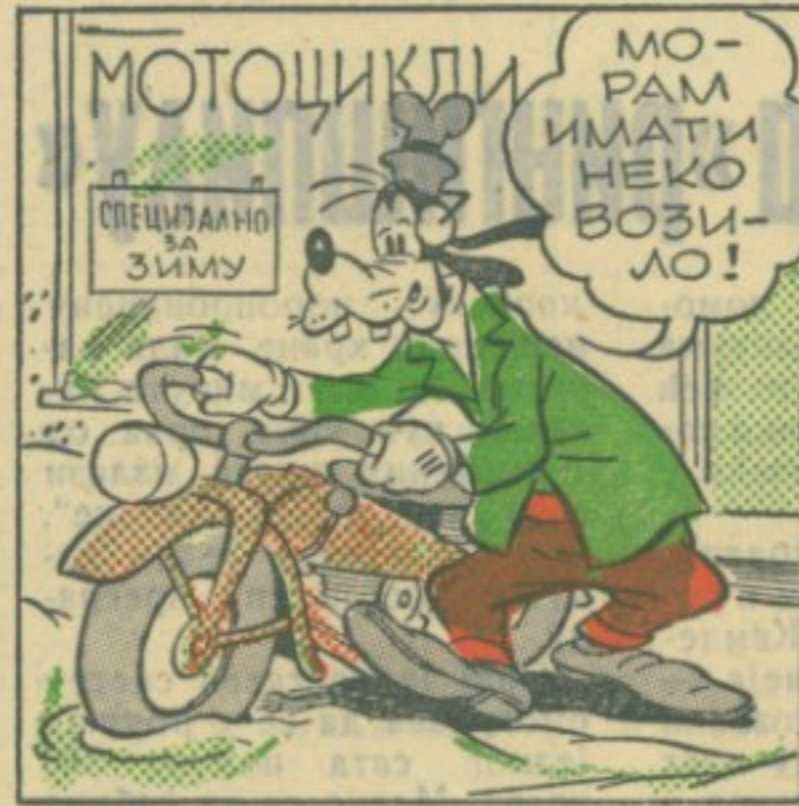
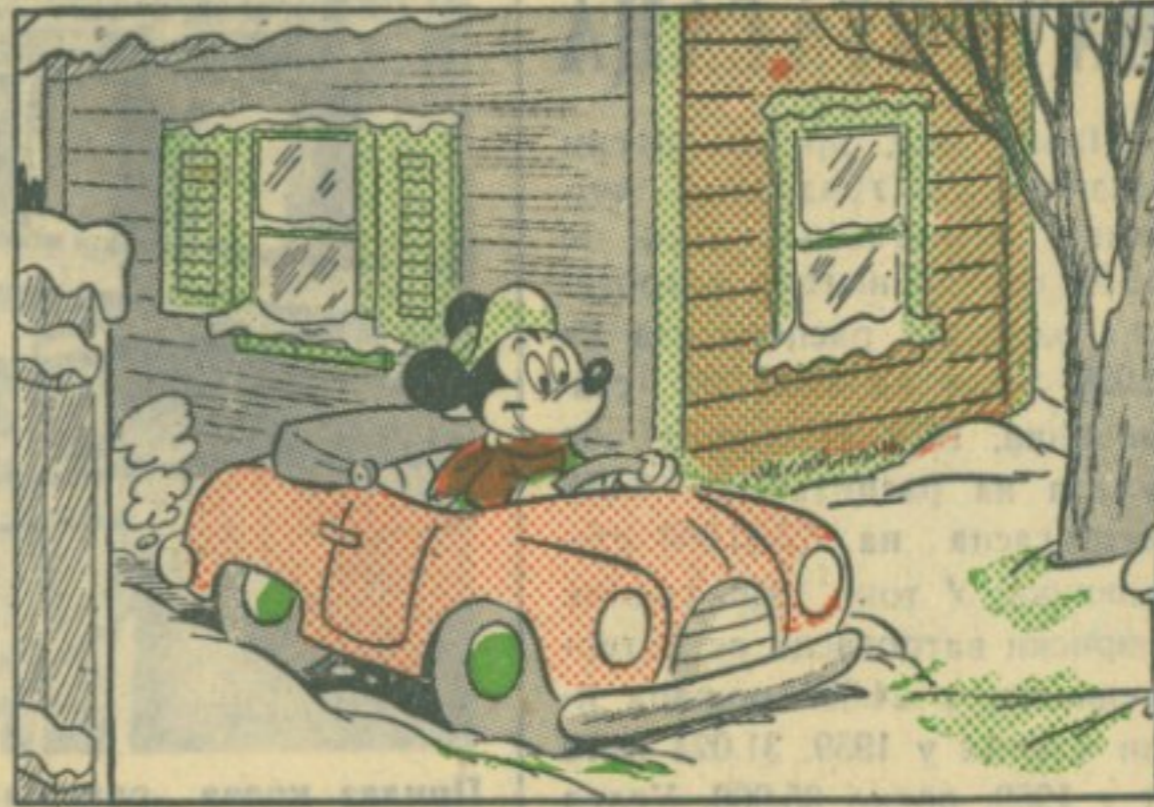
У једну дубљу чашу снајте на дно мало хладне али добро зашећерене кафе. Затим начините један фишек од беле хартије чији врх треба да буде савијен под правим углом и да се завршава рупином чији је промер 1 мм (погледајте наш цртеж). У тај фишек снајте мало чисте воде која ће хоризонтално истичати ударачући о ивицу стакла: вода ће склизнути полако на кафу која се налази на дну чаше. Престајте да сипате воду кад она буде створила слој исте дебљине као што је први.

Други фишек ће вам помоћи да на воду ставите слој јако обојеног вина. Помоћу трећег фишека си-

паћете слој уља, и најзад ћете узети мало шпиритуса. Четвртим фишеком ћете и њега улити поврх свега.

Сви ови слојеви ће се добро разликовати. Имаћете почев од дна, следеће боје: смеђу, белу, црвену, жуту и белу. Ако бисте покушали да их сложите другим редом све би се течности измешале.

Ква-Ква!
 уређује Паја Патак

ИНДИСКРЕТНО ПИТАЊЕ
 Пера Ждера улази нервозно у редакцију једног листа и пита:
 — Где је сарадник који се потписује „Инди-скретан“? Имао бих да му кажем само две речи!
 — Морате да причекате — одговори један од службеника — управо је отишао у болницу јер је пре вас стигао један читалац који је исто тако имао да му каже само две речи!

ХИГИЈЕНА
 Влаја има врло лоше оцене у књижици. Међу осталима и јединицу из српског језика. Ујка Паја сав бесан каже:
 — Ово морам одмах да поправам. Доста с лењствовањем. Морам да радим са тобом. И то починемо одмах. Реци ми које је ово време: ја се купам, ти се купам, ми се купам.
 Влаја се дуго мисли а онда гордо рече:
 — Знам, то је субота!

НЕМА СМИСЛА
 Белка је са Шиљом отишла у оперу. Усред представе она га гурну лактом:
 — Моја сусетка спава.
 — Па зар је то разлог — наљути се Шиља — да будиш мене.